

Prosjektrapport nr. 7/2016

Likestilling på Agder 2008-2015

Eirin Mølland

Tittel Likestilling på Agder 2008-2015
Forfatter Eirin Mølland
Rapport Prosjektrapport nr. 7/2016
ISSN-nummer 0808-5544
Trykkeri Kai Hansen, 4626 Kristiansand

Bestillingsinformasjon

Utgiver
Agderforskning
Gimlemoen 19
N-4630 Kristiansand

Telefon 48 01 05 20
Telefaks 38 14 22 01
E-post post@agderforskning.no

Hjemmeside <http://www.agderforskning.no>

Forord

Denne rapporten presenterer regional likestillingsrelevant statistikk for perioden 2008-2014. Arbeidet er finansiert av Senter for likestilling ved Universitetet i Agder.

Oktober 2016

Eirin Mølland, prosjektleder

Innholdsfortegnelse

FORORD.....	1
INNHALDSFORTEGNELSE.....	2
TABELL-LISTE	3
1 LIKESTILLING PÅ AGDER 2014	4
2 UTVIKLING I LIKESTILLING PÅ ARBEIDSMARKEDET	5
2.1 ANDEL KVINNER OG MENN I ARBEIDSSTYRKEN 2008-2014	6
2.2 ANDELEN SYSSELSATTE KVINNER OG MENN I 2015 MED ULIK INNVANDRINGSBAKGRUNN.....	9
2.3 ANDEL SYSSELSATTE KVINNER OG MENN SOM JOBBER DELTID 2008-2014	16
2.4 BRUTTOINNTÉKT KVINNER OG MENN 2008-2014	19
2.5 KVINNERS ANDEL AV MENNS BRUTTO INNTÉKT I 2000, 2008 OG 2014..	21
2.6 SEGREGERING PÅ ARBEIDSMARKEDET	23
3 UTDANNING	29
3.1 ANDEL MENN OG KVINNER MED HØYERE UTDANNELSE.....	29
3.2 SEGREGERING I UTDANNINGEN	31
4 FAMILIELIV	33
4.1 BARNEHAGE DEKNING	33
4.2 FEDREKVOTEN	36
5 POLITISKE VERV.....	38
5.1 KVINNEANDEL I KOMMUNESTYRENE	38
5.2 KVINNEANDEL I FORMANNSKAPET.....	40
6 OPPSUMMERING.....	42
LITTERATURLISTE	45
FOU INFORMASJON	46

Tabell-liste

Tabell 1. Antall bosatte 18 år eller eldre i de enkelte kommunene, 2008 og 2014	5
Tabell 2. Andel kvinner og menn i arbeidsstyrken, 2008 og 2014	8
Tabell 3. Andel sysselsatte kvinner, etter kommune og landbakgrunn i 2015	11
Tabell 4. Andel sysselsatte menn, etter kommune og landbakgrunn i 2015.	13
Tabell 5. Sysselsetning i 2015, sammenligning av menn og kvinner.	15
Tabell 6. Andel sysselsatte kvinner og menn som jobber deltid, 2008 og 2014	18
Tabell 7. Bruttoinntekt kvinner og menn, 2008 og 2014	20
Tabell 8. Kvinners andel av menns gjennomsnitts inntekt, 2000, 2008 og 2014	22
Tabell 9. Andel kvinner som arbeider i offentlig og privat sektor, 2008 og 2014	24
Tabell 10. Andel kvinner og menn (20-66 år) blant ledere, 2008 og 2014...	26
Tabell 11. Grad av kjønnsbalanse i næringsstrukturen, 2008-2014.....	28
Tabell 12. Andel menn og kvinner med høyere utdanning, 2008 og 2014..	30
Tabell 13. Kjønnsbalanse i utdanningsprogram i videregående skole, 2008 og 2014	32
Tabell 14. Andel barn 1-2 år i barnehage, 2002-2015.	34
Tabell 15. Andel barn 3-5 år med barnehageplass, 2002-2015	35
Tabell 16. Andelen fedre som tar ut hele fedrekvoten eller mer foreldrepermisjon, 2008-2014	37
Tabell 17. Kvinneandel i kommunestyrene, 1995-2015	39
Tabell 18. Kvinneandelen i kommunenes formannskap 1987-2015.....	40
Tabell 19. Kvinneandelen i formannskapet etter valget i 2015	41

1 Likestilling på Agder 2014

Denne rapporten presenterer statistikk som viser utviklingen for likestillingsrelevante områder for kommunene i Agder. Agderforskning har også tidligere sammenstilt og rapportert likestillingsstatistikk for Agder kommunene (se Halvorsen og Magnussen, 2001; Magnussen, Mydland og Kvåle 2005; Magnussen og Svarstad 2013; Magnussen, 2012). I denne rapporten presenterer vi oppdaterte tall til og med 2014, i enkelte tilfeller inkluderer vi også tall for 2015. Tallene er i hovedsak hentet fra offentlig tilgjengelig statistikk fra SSB. Nytt i denne rapporten er at vi også inkluderer menns utvikling på de ulike indikatorene. Dette fordi det er et relevant og interessant sammenligningspunkt.

For å kunne gi et innblikk i utviklingen i kommunene presenteres også sammenlignbare tall fra 2008 i tabellene. For tidligere tall henvises leseren til tidligere publikasjoner. I hovedsak presenteres tallene på nasjonalt, fylkes- og kommunenivå. Dette for at kommunene også skal kunne sammenligne seg med det nasjonale gjennomsnittet. Hvor data ikke har vært tilgjengelig på kommunenivå presenterer vi data på fylkes og nasjonalt nivå.

I forhold til likestilling kan vi ta utgangspunkt i ulike dimensjoner, både likestilling mellom kjønn, personer med ulik etnisk bakgrunn, ulike funksjonsevner etc. I denne rapporten ser vi i hovedsak på kjønnslikestilling, med andre ord likestilling mellom menn og kvinner. Når det refereres til likestilling på Agder tenker vi altså på kjønnslikestilling. I tillegg har vi inkludert sysselsettingstall for menn og kvinner med ulik landbakgrunn.

SSB har revidert hvordan de presenterer likestillingsstatistikk, og det utarbeides ikke lengre en samlet likestillingsindeks. I denne rapporten presenterer vi derfor ikke en overordnet indikator på likestilling slik som tidligere, men vi ser på en rekke ulike områder som sier noe om utviklingen av likestilling i regionen. SSB opererer med 12 ulike indikatorer for likestilling. I denne rapporten presenteres disse, samt annen statistikk som også sier noe om likestillingen i Agder-kommunene og utviklingen over tid.¹ Enkelte kommuner vil score bedre på noen områder enn andre. På denne måten vil man også få frem hva de enkelte kommunene har vært gode på og hvor man også har lyktes med konkrete mål.

Når vi her snakker om likestilling mellom kjønnene, tenker vi på dette i betydningen av hvorvidt fordelingen mellom menn og kvinner er lik, eller om det foreligger vesentlige forskjeller mellom dem. I denne rapporten ser vi på hvorvidt det er forskjeller mellom menn og kvinner i de ulike kommunene i Agder og hvordan denne forskjellen er i forhold til landsgjennomsnittet.

Tabell 1 nedenfor viser de ulike kommunenes størrelse målt etter antall bosatte kvinner og menn over 18 år. Hovedgrunnen til å ta denne tabellen med er at når man ser på prosentvisendringer senere i rapporten er det nyttig å ha informasjon om kommunens størrelse. Tabellen viser kun antall bosatte personer som er 18 år og eldre. Dette siden annen statistikk som vi presenterer

---

¹ SSB publiserer årlig indikatorer for kjønnslikestilling i kommunene, se: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/likekom>

i hovedsak knytter seg til voksne personer. Kommunene er rangert etter størrelse i 2014.

Tabell 1. Antall bosatte 18 år eller eldre i de enkelte kommunene, 2008 og 2014

		2008			2014		
		Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt
1.	Kristiansand	29318	30690	60008	32823	33468	66291
2.	Arendal	15456	16011	31467	16924	17271	34195
3.	Grimstad	7247	7478	14725	8329	8258	16587
4.	Mandal	5311	5539	10850	5737	5978	11715
5.	Vennesla	4683	4816	9499	5282	5265	10547
6.	Søgne	3660	3635	7295	4110	4102	8212
7.	Lillesand	3482	3552	7034	3821	3863	7684
8.	Farsund	3558	3532	7090	3676	3622	7298
9.	Flekkefjord	3413	3445	6858	3563	3443	7006
10.	Lyngdal	2698	2792	5490	2971	2981	5952
11.	Risør	2657	2770	5427	2725	2790	5515
12.	Tvedestrand	2231	2346	4577	2347	2435	4782
13.	Songdalen	2131	2055	4186	2379	2317	4696
14.	Kvinesdal	2121	2114	4235	2280	2239	4519
15.	Froland	1821	1751	3572	2078	1999	4077
16.	Lindesnes	1738	1700	3438	1857	1831	3688
17.	Birkenes	1670	1622	3292	1864	1813	3677
18.	Evje og Hornes	1259	1287	2546	1359	1350	2709
19.	Gjerstad	982	954	1936	993	975	1968
20.	Marnardal	803	784	1587	885	837	1722
21.	Vegårshei	702	710	1412	756	745	1501
22.	Åmli	737	692	1429	729	688	1417
23.	Sirdal	672	672	1344	720	684	1404
24.	Hægebostad	609	564	1173	676	602	1278
25.	Audnedal	595	581	1176	649	628	1277
26.	Valle	530	497	1027	512	497	1009
27.	Iveland	454	442	896	499	495	994
28.	Bygland	497	474	971	494	465	959
29.	Bykle	358	347	705	381	358	739
30.	Åseral	336	323	659	350	338	688

Tabellen viser antall bosatte kvinner og menn 18 år eller eldre i de forskjellige kommunene i Agder i 2008 og 2014. Kommunene er rangert etter folke mengde i 2014. Kilde: SSB tabell 07459

2 Utvikling i likestilling på arbeidsmarkedet

I det følgende ser vi nærmere på likestilling på arbeidsmarkedet. Statistikken tar utgangspunkt individenes bostedskommune, og tar ikke hensyn til i hvilken

kommune arbeidet finner sted. Vi berører temaene kun ved å se på enkelte utfall på arbeidsmarkedet over tid.²

Fremdeles er det slik at kvinner i større grad jobber deltid enn menn. I Agder er denne andelen høyere enn for landet som helhet. På fylkesnivå tjener kvinnene i Agder mindre enn kvinner ellers i Norge, de jobber i større grad deltid og er i mindre grad sysselsatte eller en del av arbeidsstyrken. I det følgende ser vi at disse tallene varierer en del mellom de ulike Agderkommunene. At Agder har utfordringer i forhold til likestillingsproblematikk er ikke noe nytt. Samtidig viser oversikten at det er positive tendenser til et mer likestilt arbeidsliv i en del av kommunene i Agder.

2.1 Andel kvinner og menn i arbeidsstyrken 2008-2014

Tabell 2 viser en oversikt over hvor stor prosentandel av menn og kvinner i alderen 20-66 år som var en del av arbeidsstyrken i de enkelte kommunene i Agder i 2008 og 2014. Arbeidsstyrken defineres som summen av sysselsatte og arbeidsledige. Som tidligere nevnt baserer vi oss her på bostedskommune og tar således ikke hensyn til i hvilken kommune arbeidet finner sted. Tabellen viser også det nasjonale gjennomsnittet og gjennomsnittet for Vest- og Aust Agder fylke. I tillegg vises forskjellen mellom andelen menn og kvinner i arbeidsstyrken i de ulike kommunene. Kolonnen helt til høyre viser den prosentvise endringen i andelen kvinner som er en del av arbeidsstyrken i perioden 2008-2014. Tabellen er sortert etter hvilken kommune som har høyest andel kvinner i arbeidsstyrken i 2014.

For nesten samtlige kommuner har forskjellen mellom andelen kvinner og menn som er en del av arbeidsstyrken blitt redusert i perioden. Dette skyldes i stor grad at andelen menn i arbeidsstyrken har blitt redusert. Det er to unntak til denne observasjonen; i Sirdal og Marnardal har forskjellene økt.

I Norge har andelen kvinner som er en del av arbeidsstyrken blitt marginalt redusert med 0,4 prosentpoeng i perioden 2008 -2014. I Vest- og Aust-Agder har andelen vært stabil. På kommunenivå har 12 av kommunene opplevd en økning i andelen kvinner som er en del av arbeidsstyrken i tidsperioden. Størst økning har det vært i Iveland, hvor andelen kvinner som er en del av arbeidsstyrken har økt med 9,3 prosentpoeng, dette tilsvarer en økning på 13,7 prosent. Deretter følger Hægebostad og Birkenes med en økning i andelen kvinner i arbeidsstyrken på henholdsvis 5,8 prosentpoeng og 4,2 prosentpoeng. Den største reduksjonen av kvinner i arbeidsstyrken har vært i Gjerstad og Sirdal, med en reduksjon på 5 og 5,1 prosentpoeng.

Minst forskjell mellom andelen menn og kvinner i arbeidsstyrken var det i 2014 i Åseral, hvor forskjellen kun var 1,4 prosentpoeng. I 2008 var

---

² For lesere som ønsker mer informasjon om forskning knyttet til likestilling i arbeidslivet kan Halrynjo og Teigen (2016) nevnes.

forskjellen minst i Sirdal med 0,1 prosentpoeng mens Åseral var på en andreplass.

Den kommunen som hadde størst andel kvinner i arbeidsstyrken i 2014 var Valle med 84 %. I motsatt ende av skalaen finner vi Åmli kommune hvor kun 68,3 % av kvinnene i alderen 20-66 var en del av arbeidsstyrken i 2014. Dette er en reduksjon siden 2008 hvor andelen var 70 %. Åmli kommune hadde også lavest andel menn i arbeidsstyrken i 2014, mens den var høyest i Hægebostad (87,2 %).

Tabell 2. Andel kvinner og menn i arbeidsstyrken, 2008 og 2014

		2008			2014			2008-2014
		Menn	Kvinner	Forskjell	Menn	Kvinner	Forskjell	Endring kvinner
	Hele landet	84,6	78	6,6	83,1	77,6	5,5	-0,5 %
	Aust-Agder	82,8	74,8	8	80,3	74,8	5,5	0,0 %
	Vest-Agder	83,9	75,9	8	82,5	75,9	6,6	0,0 %
1.	Valle	88,8	82,2	6,6	80,9	84	-3,1	2,2 %
2.	Bykle	84,3	80,7	3,6	85,5	83,8	1,7	3,8 %
3.	Sirdal	87,8	87,7	0,1	85	82,6	2,4	-5,8 %
4.	Åseral	84,7	82,8	1,9	83,1	81,7	1,4	-1,3 %
5.	Hægebostad	86,5	75,6	10,9	87,2	81,4	5,8	7,7 %
6.	Audnedal	88,8	81	7,8	86,9	80,1	6,8	-1,1 %
7.	Birkenes	85,3	73,1	12,2	84,3	77,3	7	5,7 %
8.	Farsund	84,6	76	8,6	83	77,2	5,8	1,6 %
9.	Iveland	83,3	67,7	15,6	83,9	77	6,9	13,7 %
10.	Evje og Hornnes	83,1	77	6,1	82	76,7	5,3	-0,4 %
11.	Kristiansand	83,5	76,6	6,9	82,4	76,4	6	-0,3 %
12.	Vegårshei	86,5	76,3	10,2	79,2	76,1	3,1	-0,3 %
13.	Kvinesdal	82,4	77,8	4,6	79,8	76	3,8	-2,3 %
14.	Froland	85,2	74,2	11	81,5	75,9	5,6	2,3 %
15.	Vennesla	84,9	73,6	11,3	83,9	75,8	8,1	3,0 %
16.	Lillesand	84,5	76	8,5	82,1	75,7	6,4	-0,4 %
17.	Flekkefjord	84,1	78	6,1	81,9	75,5	6,4	-3,2 %
18.	Grimstad	82,7	75,3	7,4	79,5	75,2	4,3	-0,1 %
19.	Songdalen	85,8	73,1	12,7	82,7	75,2	7,5	2,9 %
20.	Bygland	81,5	78	3,5	78,4	75	3,4	-3,8 %
21.	Søgne	85,1	74,7	10,4	82,7	75	7,7	0,4 %
22.	Arendal	82,3	75,3	7	80,3	74,8	5,5	-0,7 %
23.	Lyngdal	82,6	74,4	8,2	82,1	74,8	7,3	0,5 %
24.	Mandal	83,2	74,1	9,1	82	73,1	8,9	-1,3 %
25.	Lindesnes	82,8	72,5	10,3	82,3	73,1	9,2	0,8 %
26.	Risør	80,7	73	7,7	78	72,3	5,7	-1,0 %
27.	Marnardal	81,8	72,8	9	83,3	71,5	11,8	-1,8 %
28.	Tvedestrand	81,5	71,8	9,7	79,1	70	9,1	-2,5 %
29.	Gjerstad	83,7	74,7	9	77,7	69,7	8	-6,7 %
30.	Åmli	77,2	70	7,2	74,9	68,3	6,6	-2,4 %

Tabellen angir prosentandelen av kvinner og menn i alderen 20-66 år som er en del av arbeidsstyrken. I tillegg er det en kolonne som viser forskjellen mellom menn og kvinner i 2008 og 2014. Kolonnen til høyre viser den prosentvise endringen i andelen kvinner som er en del av arbeidsstyrken i perioden 2008-2014. Arbeidsstyrken er definert til å være summen av sysselsatte og arbeidsledige. Statistikken er basert på bostedskommune. Kommunene er rangert etter andelen kvinner som var en del av arbeidsstyrken i 2014. Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

2.2 Andelen sysselsatte kvinner og menn i 2015 med ulik innvandringsbakgrunn

Tabell 3 viser andelen kvinner som er sysselsatte i alderen 15-74 år etter landbakgrunn. En person defineres i denne statistikken som sysselsatt dersom hun utfører inntektsgivende arbeid av minst en times varighet i referanseuken. Statistikken er forskjellig fra Tabell 2 ved at arbeidsledige ikke er inkludert. I tillegg dekker tallene i Tabell 3 en større aldersgruppe. Innvandrere er i statistikken personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Det at man inkluderer alle i aldersgruppen 15-74 gjør at forskjellene mellom de ulike gruppene minker, da man inkluderer aldersgrupper som normalt ikke er sysselsatte.

Den første kolonnen viser andelen av alle kvinner i alderen 15-74 år som er sysselsatt i 2015 i Norge, Aust-Agder, Vest-Agder og samtlige av Agderkommunene. Kolonne nummer 2 viser andelen av kvinner som er sysselsatte i alderen 15-74 når vi ekskluderer innvandrere, mens kolonne 3 viser andelen av kvinnelige innvandrere som er sysselsatte i 2015. I tillegg viser de to siste kolonnene andelen av kvinnelige innvandrere som er sysselsatte etter landbakgrunn. Gruppe 1 inkluderer innvandrere fra EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. Gruppe 2 inkluderer kvinner som har innvandret fra Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand

Generelt er det en lavere andel av kvinner i Agder fylkene som er sysselsatte enn for landet som helhet. På kommunenivå er det åtte kommuner som har høyere andel av kvinner som er sysselsatte en landsgjennomsnittet. Dette er Bykle, Sirdal, Hægebostad, Åseral, Valle, Audnedal, Vegårshei og Flekkefjord.

I Vest-Agder fylke er det kun 1,9 prosentpoeng lavere andel av kvinner som er sysselsatte i 2015 sammenlignet med landsgjennomsnittet, men forskjellen er større dersom vi kun ser på innvandrere. Den samme observasjonen gjelder også til en viss grad for Aust-Agder fylke.

For innvandrere er det stor variasjon i sysselsettingsgraden etter hvilken landbakgrunn de har. Bykle og Sirdal er to kommuner som utpreger seg med høy andel sysselsatte kvinner både med og uten innvandrerbakgrunn. I Sirdal er 68,8 % av kvinner med innvandrerbakgrunn i gruppe 2 sysselsatt. Dette er høyest av samtlige kommuner i Agder og betydelig høyere enn landsgjennomsnittet.

Høyest andel sysselsatte kvinner uten innvandrerbakgrunn finner vi i Bykle, etterfulgt av Sirdal. Høyest andel sysselsatte kvinnelige innvandrere finner vi i Sirdal, etterfulgt av Flekkefjord og Bykle. I Sirdal og Flekkefjord er

sysselsetningen svakt høyere blant kvinner med innvandrerbakgrunn enn kvinner uten denne bakgrunnen. I Sirdal er det også relativt liten forskjell mellom kvinnelige innvandrere i gruppe 1 og gruppe 2.

Forskjellen mellom andelen kvinner med innvandrerbakgrunn som er sysselsatte er tidvis veldig stor mellom gruppe 1 og gruppe 2. Generelt er det en lavere andel av kvinner i gruppe 2 som er sysselsatte. Størst forskjell mellom disse to gruppene finner vi i Gjerstad, etterfulgt av Iveland, mens forskjellen er minst i Songdalen.

Tabell 3. Andel sysselsatte kvinner, etter kommune og landbakgrunn i 2015

		Hele befolkningen	Befolkningene eksklusive innvandrere	Alle innvandrere	Gruppe 1	Gruppe 2
	Hele landet	63,9	65,3	56,4	65,9	49,5
	Aust-Agder	59,7	60,8	51,6	62,6	42,4
	Vest-Agder	62	63,6	51,4	61	45,7
1.	Sirdal	72,5	72,3	74,1	77,6	68,8
2.	Flekkefjord	64,2	64,1	64,9	68,9	59,9
3.	Bykle	72,7	74,1	64,8	73,3	54,2
4.	Valle	66,4	67,4	58,3	77,8	46,7
5.	Iveland	62,6	63,2	58,2	77,8	39,3
6.	Froland	61,8	62,3	56,1	60,4	50,7
7.	Lillesand	62	62,8	55,9	63	51,1
8.	Lindesnes	59,6	60,2	55,5	60,7	47,8
9.	Vennesla	60,9	61,7	53,4	61,6	47,1
10.	Kvinesdal	63,5	64,8	53	61,7	45,7
11.	Søgne	61,7	62,7	52,8	62	44,5
12.	Grimstad	60,1	61,3	52,4	62,8	43,3
13.	Lyngdal	62,7	64,5	52,2	56,4	49,4
14.	Åmli	58,3	59,5	52	66	36,2
15.	Tvedestrand	55,6	56	51,8	60,3	42,7
16.	Farsund	63	64,2	51,3	60,4	43,2
17.	Arendal	58,9	60,1	51	62,6	41,6
18.	Birkenes	59,6	60,7	50,9	61,1	43,5
19.	Kristiansand	62,1	64,2	50,6	62,5	45,1
20.	Evje og Hornnes	63,7	66,2	47,6	52,6	44,9
21.	Songdalen	60,4	62,8	47,4	47,9	47,1
22.	Audnedal	66	67,8	47,3	51,4	40
23.	Vegårshei	64,4	65,9	46,4	57,7	36,7
24.	Mandal	59,1	60,9	46,1	54,1	41,4
25.	Marnardal	58,6	59,9	44,9	48,4	42,1
26.	Risør	55,9	57,3	43,8	58,6	32,9
27.	Gjerstad	58,9	60,5	42,1	68,6	19,5
28.	Bygland	60,3	61,3	..	..	..
29.	Åseral	66,4	69,3	..	..	..
30.	Hægebostad	69,4	70,8	..	..	..

Tabellen viser prosentandelen kvinner i alderen 15-74 år med ulik landbakgrunn som er sysselsatte i Norge i 2015. Kommunene er rangert etter andelen kvinner med innvandrerbakgrunn som var sysselsatte i 2015. Gruppe 1: EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. Gruppe 2: Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kilde: SSB Tabell 07285

Tabell 4 nedenfor er bygd opp likt som Tabell 3, men viser statistikken for menn. Igjen viser statistikken at det er store lokale forskjeller mellom kommunene.

Kommunene Sirdal og Bykle utpreger seg med høy andel av menn med innvandringsbakgrunn som er sysselsatt. Bykle har også minst forskjell mellom menn med og uten innvandrerbakgrunn når det kommer til andelen som er sysselsatt. Størst forskjell finner vi i Vegårshei.

Ser vi på forskjellen mellom menn med innvandrerbakgrunn i gruppe 1 og gruppe 2 er denne forskjellen lavest i Froland. På den andre siden av skalaen finner vi Audnedal, hvor en relativt høy andel av menn i gruppe 1 er sysselsatte i 2015 (73,2 %), mens kun 12,5 % av mennene i gruppe 2 er sysselsatte i 2015. Dette er kommunen med lavest andel sysselsatte menn med innvandrerbakgrunn i gruppe 2 i samtlige av Agder-kommunene. Vegårshei har lavest andel sysselsatte menn med innvandrerbakgrunn i gruppe 1, mens Bykle har høyest andel.

Tabell 4. Andel sysselsatte menn, etter kommune og landbakgrunn i 2015

		Hele befolkningen	Befolkningen eksklusiv innvandrere	Alle innvandrere	Gruppe 1	Gruppe 2
	Hele landet	68,2	69,1	63,7	71,5	54,8
	Aust-Agder	62,9	64	55,3	64,9	43,7
	Vest-Agder	66,8	68,5	56,8	69,2	46,3
1.	Bykle	76,3	76,4	76,1	80,7	57,1
2.	Sirdal	73,9	74,3	71,3	78,1	47,6
3.	Åmli	61,9	61,2	66,7	73,7	56,4
4.	Lindesnes	68,1	68,3	66,7	75	43,3
5.	Birkenes	70	70,8	63,1	75	50,9
6.	Froland	66	66,3	62,3	63,7	59,7
7.	Lillesand	67	67,8	60	70,1	49
8.	Vennesla	67,4	68,3	59,8	71,3	41
9.	Iveland	70,4	71,7	59,6	72,4	43,5
10.	Marnardal	70,4	71,5	59,5	70	26,3
11.	Tvedestrand	59,6	59,7	58,7	68,8	36,7
12.	Kristiansand	66,1	67,8	58,5	70,6	51
13.	Songdalen	68,3	70	58,5	66,7	50,8
14.	Evje og Hornnes	66,6	67,8	57,9	70,8	47,1
15.	Søgne	68,4	69,7	57,5	61,4	51,2
16.	Valle	70	71,8	56,4	76	40
17.	Audnedal	75,3	77,2	56,1	73,2	12,5
18.	Flekkefjord	66,9	68,5	55,7	61,6	44,7
19.	Grimstad	62,1	63,2	55,4	65,2	43,2
20.	Lyngdal	68	70	55,4	77	37,9
21.	Arendal	61,3	62,4	54,4	61,3	46,3
22.	Farsund	66,9	69,4	46,7	68,8	25,9
23.	Mandal	63,4	65,7	46,2	63,8	30,6
24.	Kvinesdal	65,3	68	45,5	72,8	23,4
25.	Risør	58	60	42,7	60,5	24,3
26.	Gjerstad	59,6	61,5	42,1	69	20,8
27.	Vegårshei	67,4	70,3	39,4	48,5	31,6
28.	Bygland	63	66,6	..	..	..
29.	Åseral	72,7	75,6	..	..	..
30.	Hægebostad	76,6	79,5	..	..	..

Tabellen viser prosentandelen menn i alderen 15-74 år med ulik landbakgrunn som er sysselsatte i Norge i 2015. Kommunene er rangert etter andelen kvinner med innvandrerbakgrunn som var sysselsatte i 2015. Gruppe 1: EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. Gruppe 2: Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kilde: SSB Tabell 07285

For å kunne se tallene for menn og kvinner bedre sammen har vi satt sammen tallene for sysselsetting blant menn og kvinner med ulike landbakgrunner. Vi ser kun på tallene for hele befolkningen unntatt innvandrere og innvandrere separat. I tillegg har vi regnet ut forskjellen mellom menn og kvinner i de to gruppene. Tallene er hentet fra Tabell 3 og Tabell 4 ovenfor.

Andelen kvinner uten innvandrerbakgrunn som er sysselsatt i 2015 er aldri høyere blant kvinner enn menn i Agder kommunene, men i noen av kommunene er forskjellene relativt små. Dette gjelder eksempelvis Gjerstad, Evje og Hornes og Åmli. Ser vi på personer med innvandrerbakgrunn viser det seg at enkelte kommuner har høyere grad av sysselsetning blant kvinner enn menn med innvandrerbakgrunn. Dette gjelder hele 7 kommuner (Flekkefjord, Kvinesdal, Vegårshei, Farsund, Sirdal, Valle, Risør). I Gjerstad er det lik sysselsetningsgrad mellom menn og kvinner med innvandrerbakgrunn.

Tabell 5. Sysselsetning i 2015, sammenligning av menn og kvinner.

	Befolkningen ekskl. innvandrere			Alle innvandrere		
	Menn	Kvinner	Forskjell	Menn	Kvinner	Forskjell
Hele landet	69,1	65,3	3,8	63,7	56,4	7,3
Aust-Agder	64	60,8	3,2	55,3	51,6	3,7
Vest-Agder	68,5	63,6	4,9	56,8	51,4	5,4
Arendal	62,4	60,1	2,3	54,4	51	3,4
Audnedal	77,2	67,8	9,4	56,1	47,3	8,8
Birkenes	70,8	60,7	10,1	63,1	50,9	12,2
Bygland	66,6	61,3	5,3	..	..	..
Bykle	76,4	74,1	2,3	76,1	64,8	11,3
Evje og Hornnes	67,8	66,2	1,6	57,9	47,6	10,3
Farsund	69,4	64,2	5,2	46,7	51,3	-4,6
Flekkefjord	68,5	64,1	4,4	55,7	64,9	-9,2
Froland	66,3	62,3	4	62,3	56,1	6,2
Gjerstad	61,5	60,5	1	42,1	42,1	0
Grimstad	63,2	61,3	1,9	55,4	52,4	3
Hægebostad	79,5	70,8	8,7	..	..	..
Iveland	71,7	63,2	8,5	59,6	58,2	1,4
Kristiansand	67,8	64,2	3,6	58,5	50,6	7,9
Kvinesdal	68	64,8	3,2	45,5	53	-7,5
Lillesand	67,8	62,8	5	60	55,9	4,1
Lindesnes	68,3	60,2	8,1	66,7	55,5	11,2
Lyngdal	70	64,5	5,5	55,4	52,2	3,2
Mandal	65,7	60,9	4,8	46,2	46,1	0,1
Marnardal	71,5	59,9	11,6	59,5	44,9	14,6
Risør	60	57,3	2,7	42,7	43,8	-1,1
Sirdal	74,3	72,3	2	71,3	74,1	-2,8
Songdalen	70	62,8	7,2	58,5	47,4	11,1
Søgne	69,7	62,7	7	57,5	52,8	4,7
Tvedestrand	59,7	56	3,7	58,7	51,8	6,9
Valle	71,8	67,4	4,4	56,4	58,3	-1,9
Vegårshei	70,3	65,9	4,4	39,4	46,4	-7
Vennesla	68,3	61,7	6,6	59,8	53,4	6,4
Åmli	61,2	59,5	1,7	66,7	52	14,7
Åseral	75,6	69,3	6,3	..	..	..

Tabellen viser prosentandelen menn og kvinner i alderen 15-74 år, med og uten innvandrerbakgrunn, som var sysselsatte i 2015. Kommunene er rangert alfabetisk etter andelen kvinner med innvandrerbakgrunn som var sysselsatte i 2015.

Kilde: Tabell 3 og 4

2.3 Andel sysselsatte kvinner og menn som jobber deltid 2008-2014

Tabell 6 viser andelen menn og kvinner som jobbet deltid i 2008 og 2014 i de ulike kommunene i Agder. I tillegg har vi regnet ut de prosentvise endringene i andelen som jobber deltid i perioden i en egen kolonne. Dette er gjort separat for menn og kvinner. Tabellen er rangert etter andelen kvinner som jobbet deltid i 2014. Dersom avtalt arbeidstid er mindre enn 30 timer i uka er dette definert som deltid i statistikken. Vi ser at det er ganske stor variasjon i andelen som arbeider deltid i de ulike kommunene. Det er heller ingen kommuner i Agder som har lavere andel kvinner som jobber deltid enn landsgjennomsnittet.

Bykle har den laveste andelen kvinner som jobbet deltid i 2014 med 34,9 prosent, mens andelen var høyest i Hægebostad med 60,6 prosent. Samtidig har Hægebostad en av de laveste andelen menn som jobber deltid og som er bosatt i kommunen. Hægebostad er den kommunen med størst forskjell mellom menn og kvinner i forhold til deltidsarbeid. Bykle har lavest forskjell mellom menn og kvinner i forhold til andelen som jobber deltid.

Størst endring har det i perioden vært i Birkenes, hvor det har vært en reduksjon i andelen kvinner som jobber deltid på 21 % fra 2008 til 2014. På andre plass kommer Songdalen, hvor andelen kvinner som jobber deltid har blitt redusert med 13 % i samme periode. I de aller fleste kommunene har det vært en reduksjon i andelen som jobber deltid, selv om denne har vært ganske svak i mange. I Tvedestrand, Hægebostad, Åseral og Åmli har det vært en økning i andelen kvinner som jobber deltid i perioden. Økningen har vært størst i Åmli, hvor andelen kvinner som jobber deltid har økt med 8 %.

Generelt jobber færre menn deltid enn kvinner, og slik er det også i samtlige av Agder-fylkene. Den kommunen med lavest andel deltid blant menn i 2014 er Vegårshei, tett etterfulgt av Vennesla og Valle. Høyest andel deltid blant menn finner vi i Bygland. Dette er også kommunen med høyest økning i deltid blant menn i perioden. Andelen menn som jobber deltid i Vest- og Aust-Agder er høyere enn i landet for øvrig.

I debatten omkring deltid snakkes det om frivillig og ufrivillig deltid. Et spørsmål som kan stilles i denne sammenheng er hvor frivillig den frivillige deltiden er, og i hvilken grad den følger gjeldende normer. Dette er vanskelig å påvise, men i en nyere studie på norske data finner Haaland m.fl. (2015) at kvinners beslutninger om deltakelse på arbeidsmarkedet i moderne tid i stor grad ser ut til å være påvirket av holdninger og forventninger om arbeid og familie nedarvet fra tidligere generasjoner. Det viser seg at dersom kvinnenes mødre i større grad deltok på arbeidsmarkedet og kvinnenes foreldre hadde høyere utdanningsnivå er kjønns-gapet i deltidsarbeid mindre; altså forskjellen mellom andelen kvinner og menn som jobber deltid. Dersom det var stor lokal

støtte til KrF i kommunene kvinnene vokste opp i finner forfatterne at dette predikerer en større forskjell i andelen som jobber deltid blant menn og kvinner i kommunen. Resultatene sier ingen ting om årsakssammenhenger, men kun samvariasjon. Samtidig er de interessante fordi de sier noe om i hvilken grad normer og nedarvede holdninger fremdeles ser ut til å ha betydning for valg knyttet til yrkesdeltakelse.

Tabell 6. Andel sysselsatte kvinner og menn som jobber deltid, 2008 og 2014

		2008		2014		Prosentvis endring 2008-2014	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
	Hele landet	13,6	36,1	14,2	34,7	4 %	-4 %
	Aust-Agder	14	44,8	15,4	44	10 %	-2 %
	Vest-Agder	14,3	45,5	15,2	44,2	6 %	-3 %
1.	Bykle	17,9	38,9	16,5	34,9	-8 %	-10 %
2.	Kristiansand	15,3	39,9	16,1	38,9	5 %	-3 %
3.	Lillesand	13,8	44,1	15,2	40,7	10 %	-8 %
4.	Arendal	14,1	42,2	14,9	41	6 %	-3 %
5.	Birkenes	13,6	54,6	13,2	43,1	-3 %	-21 %
6.	Grimstad	14,3	47	16,3	44	14 %	-6 %
7.	Sirdal	11,4	47,9	12,3	44,2	8 %	-8 %
8.	Valle	18,8	50,5	12	44,9	-36 %	-11 %
9.	Mandal	13,7	49,2	15,1	45,2	10 %	-8 %
10.	Søgne	12,9	49,2	14,3	45,2	11 %	-8 %
11.	Songdalen	13,8	54	14,5	46,8	5 %	-13 %
12.	Froland	15,9	48,9	15,3	48	-4 %	-2 %
13.	Risør	17,6	48,5	16,6	48,3	-6 %	0 %
14.	Farsund	14,2	53,3	14,5	48,9	2 %	-8 %
15.	Tvedestrand	14,1	48,9	16,1	49,6	14 %	1 %
16.	Vennesla	12,1	52	11,9	49,9	-2 %	-4 %
17.	Evje og Hornes	16,4	54	15,9	50,3	-3 %	-7 %
18.	Flekkefjord	15,8	56,7	15,7	51,4	-1 %	-9 %
19.	Gjerstad	12	52,9	15,2	52,3	27 %	-1 %
20.	Lyngdal	16,2	56,7	15,3	52,5	-6 %	-7 %
21.	Bygland	18,9	55,1	21,8	53,2	15 %	-3 %
22.	Kvinesdal	15,3	54,1	13,2	53,4	-14 %	-1 %
23.	Iveland	12	54,6	16,8	53,7	40 %	-2 %
24.	Lindesnes	17,8	58,9	17,3	53,8	-3 %	-9 %
25.	Åmli	20,2	50,1	15,3	54	-24 %	8 %
26.	Vegårshei	13,8	56,1	11,7	55,5	-15 %	-1 %
27.	Marnardal	17,9	57,6	14,9	55,8	-17 %	-3 %
28.	Åseral	18,9	55,6	14,2	56,5	-25 %	2 %
29.	Audnedal	13,7	61,7	14,9	58,7	9 %	-5 %
30.	Hægebostad	13,4	59,8	13,1	60,6	-2 %	1 %

Tabellen viser prosentandelen menn og kvinner som jobber deltid i 2008 og 2014. De to kolonnene til høyre viser den prosentvise endringen i andelen menn og kvinner som jobbet deltid i perioden 2008-2014. Kommunene er rangert etter andelen kvinner som jobbet deltid i 2014.

Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

2.4 Bruttoinntekt kvinner og menn 2008-2014

Tabell 7 viser utviklingen i kvinners og menns bruttoinntekt i perioden 2008 og 2014. For at tallene skal være sammenlignbare har vi justert for konsumprisindeksen med basisår i 2000.

Kvinnene i Sirdal, Bykle, Lillesand og Kristiansand har høyest inntekt blant Agder-kommunene i 2014. Dette er også kommuner som har blant den laveste andelen kvinner som jobber deltid og en relativt høy andel kvinner som er sysselsatt. Lavest lønn hadde kvinnene i Iveland og Gjerstad. Høyest bruttolønn i 2014 har menn i Sirdal etterfulgt av menn i Bykle, mens menn i Åmli og Gjerstad hadde lavest lønn.

Generelt tjener kvinner og menn i Agder-fylkene mindre enn gjennomsnittet for landet for øvrig, men det er noen unntak fra denne observasjonen for noen av kommunene. Kvinner i Sirdal er de eneste som i 2014 tjente over landsgjennomsnittet for kvinner. For menn gjelder dette flere kommuner (Sirdal, Bykle, Grimstad, Lillesand, Søgne og Farsund).

I de fleste kommunene har kvinner opplevd en større lønnsvekst i perioden enn menn har gjort i samme periode. Unntaket er Lindesnes og Grimstad hvor mennenes lønnsvekst har vært større enn kvinnenes. I Risør og Åmli har den prosentvise endringen i perioden vært lik for menn og kvinner. Størst prosentvis vekst i lønn har kvinner i Sirdal opplevd i perioden. Her har også utviklingen for menns bruttolønn vært relativt sterk. Kvinnene i Vegårshei har også opplevd en sterk lønnsvekst i perioden, på hele 18 prosent, mens bruttolønnen til mennene kun steg med 1 prosent i samme periode.

Tabell 7. Bruttoinntekt kvinner og menn, 2008 og 2014

		2008		2014		Prosentvis endring 2008-2014	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
	Hele landet	362600	230500	388100	261200	7 %	13 %
	Aust-Agder	343100	207600	370000	234300	8 %	13 %
	Vest-Agder	361200	208600	377900	235500	5 %	13 %
1.	Sirdal	372700	218300	422600	271800	13 %	25 %
2.	Bykle	390200	233500	409800	252000	5 %	8 %
3.	Lillesand	370000	215800	399000	249700	8 %	16 %
4.	Kristiansand	371300	220900	384400	246300	4 %	11 %
5.	Valle	335000	214500	356400	244100	6 %	14 %
6.	Arendal	348900	215500	367100	241400	5 %	12 %
7.	Bygland	304500	204300	337200	234800	11 %	15 %
8.	Flekkefjord	351000	206700	387000	234400	10 %	13 %
9.	Grimstad	360700	208800	406700	234000	13 %	12 %
10.	Søgne	395700	211700	397600	234000	0 %	11 %
11.	Mandal	352800	198200	371800	230500	5 %	16 %
12.	Risør	305100	201900	345800	228000	13 %	13 %
13.	Åmli	278200	194100	321900	225500	16 %	16 %
14.	Froland	333900	194700	346300	224700	4 %	15 %
15.	Farsund	358200	196400	390900	224300	9 %	14 %
16.	Hægebostad	340600	190300	377500	223100	11 %	17 %
17.	Kvinesdal	358500	195100	358200	222900	0 %	14 %
18.	Evje og Hornnes	323400	198100	336400	221000	4 %	12 %
19.	Åseral	345400	196400	354000	220600	2 %	12 %
20.	Songdalen	347800	197000	341800	219900	-2 %	12 %
21.	Lyngdal	337300	189700	363400	219800	8 %	16 %
22.	Tvedestrand	329600	191100	355300	218600	8 %	14 %
23.	Audnedal	339000	191400	360400	217900	6 %	14 %
24.	Vegårshei	328100	183000	331700	216400	1 %	18 %
25.	Vennesla	340500	187100	354900	214800	4 %	15 %
26.	Marnardal	318100	185400	347500	213600	9 %	15 %
27.	Lindesnes	314400	186700	363600	213000	16 %	14 %
28.	Birkenes	330400	191000	346100	212200	5 %	11 %
29.	Iveland	322200	187100	337600	207900	5 %	11 %
30.	Gjerstad	297000	186000	329000	207800	11 %	12 %

Tabellen viser brutto gjennomsnittlig bruttoinntekt for bosatte personer 17 år og eldre i 2008 og 2014. Verdiene er justert for endring i konsumprisindeksen med basisår 2000. Kommunene er rangert etter kvinners gjennomsnittsinntekt i 2014.

Kilde: SSB Tabell 03068 i SSB.

2.5 Kvinners andel av menns brutto inntekt i 2000, 2008 og 2014

Tabell 8 viser hvor mye kvinner tjente i forhold til menns gjennomsnittlige bruttoinntekt, nasjonalt, på fylkesnivå og i de ulike kommunene i Agder i årene 2000, 2008 og 2014, med andre ord hvor mye kvinnene tjener i forhold til menn i den enkelte kommune. Ved å ta Åmli kommune som et eksempel kan tallene også tolkes slik at for hver krone menn tjente i Åmli i 2014 tjente kvinner i snitt 70 øre.

I sammenligningen tar vi ikke hensyn til yrkessammensetningen, stillingsbrøk eller utdanningsnivå. Sammenligningen er i forhold til bruttoinntekt. Det er også verdt å merke seg at vi ser på kvinners bruttolønn som andel av mennenes i de enkelte kommunene, fylkeskommunene eller i Norge som helhet.

Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn er i 2014 lavest i Åmli kommune, mens de er størst i Farsund. Samtidig er det verdt å merke seg at menn i Åmli i gjennomsnitt tjente minst i hele Agder, mens menn i Farsund tjente 6. mest av samtlige kommuner i Agder i samme år (se Tabell 7).

Det har i de fleste Agder-kommunene vært en reduksjon i lønnsgapet mellom menn og kvinner i perioden 2000 til 2014, med to unntak. I Bygland og Bykle tjener kvinner mindre per krone enn menn i 2014 enn hva som var tilfellet i 2000. Dersom mennene tjente en krone i snitt i 2000, tjente kvinnene i Bykle og Bygland henholdsvis 74 og 66 øre. Tilsvarende tall var i 2014, 70 øre og 61 øre. Størst har reduksjonen i lønnsgapet mellom menn og kvinner vært i Lillesand. Hvor kvinner i 2000 tjente 53 øre for hver krone menn tjente, var tilsvarende tall 63 øre i 2014. Dette tilsvarer en økning på 18,9 % i løpet av perioden.

Sammenligner vi kommunene i Agder med landsgjennomsnittet er det kun tre kommuner som ligger over dette snittet, hvor kvinners gjennomsnittslønn i 2014 var 67 % av mennenes. Dette var Åmli, Bygland og Valle kommune. Fra Tabell 7 ser vi at menn i både Åmli og Bygland har relativt lav gjennomsnittlig bruttolønn i forhold til de andre kommunene i Agder. Menn i Åmli hadde i 2014 lavest lønn, mens menn i Bygland hadde 5. lavest av alle kommunene. Menn i Valle tjente rett rundt medianinntekten for samtlige kommuner.

I Norge som helhet har kvinner tatt innpå menns lønnsforsprang med en reduksjon av forskjellen på 13,6 % i perioden 2000 til 2014. I Aust-Agder har endringen vært på 10,5 % og forskjellen i forhold til landsgjennomsnittet har økt i perioden. I Vest-Agder har forskjellene blitt redusert med 14,8 %.

Tabell 8. Kvinners andel av menns gjennomsnittlige brutto inntekt, 2000, 2008 og 2014

		2000	2008	2014	Prosentvis endring 2000-2014
	Hele landet	59 %	64 %	67 %	13,6 %
	Aust-Agder	57 %	61 %	63 %	10,5 %
	Vest-Agder	54 %	58 %	62 %	14,8 %
1.	Åmli	59 %	70 %	70 %	18,6 %
2.	Bygland	74 %	67 %	70 %	-5,4 %
3.	Valle	65 %	64 %	68 %	4,6 %
4.	Risør	62 %	66 %	66 %	6,5 %
5.	Arendal	57 %	62 %	66 %	15,8 %
6.	Evje og Hornnes	58 %	61 %	66 %	13,8 %
7.	Vegårshei	59 %	56 %	65 %	10,2 %
8.	Froland	58 %	58 %	65 %	12,1 %
9.	Songdalen	55 %	57 %	64 %	16,4 %
10.	Sirdal	59 %	59 %	64 %	8,5 %
11.	Kristiansand	55 %	59 %	64 %	16,4 %
12.	Gjerstad	61 %	63 %	63 %	3,3 %
13.	Lillesand	53 %	58 %	63 %	18,9 %
14.	Åseral	58 %	57 %	62 %	6,9 %
15.	Kvinesdal	55 %	54 %	62 %	12,7 %
16.	Mandal	54 %	56 %	62 %	14,8 %
17.	Iveland	55 %	58 %	62 %	12,7 %
18.	Tvedestrand	54 %	58 %	62 %	14,8 %
19.	Bykle	66 %	60 %	61 %	-7,6 %
20.	Marnardal	55 %	58 %	61 %	10,9 %
21.	Birkenes	54 %	58 %	61 %	13,0 %
22.	Flekkefjord	56 %	59 %	61 %	8,9 %
23.	Vennesla	52 %	55 %	61 %	17,3 %
24.	Lyngdal	53 %	56 %	60 %	13,2 %
25.	Audnedal	54 %	56 %	60 %	11,1 %
26.	Hægebostad	54 %	56 %	59 %	9,3 %
27.	Søgne	51 %	54 %	59 %	15,7 %
28.	Lindesnes	55 %	59 %	59 %	7,3 %
29.	Grimstad	54 %	58 %	58 %	7,4 %
30.	Farsund	51 %	55 %	57 %	11,8 %

Tabellen viser hvor stor andel av menns gjennomsnittlige brutto inntekt kvinner i gjennomsnitt tjener i årene 2000, 2008 og 2014. Kommunene er rangert etter tallene for 2014.

Kilde: SSB Tabell 03068.

2.6 Segregering på arbeidsmarkedet

Når vi her snakker om segregering på arbeidsmarkedet tenker vi på i hvilken grad menn og kvinner jobber i ulike yrker. Selv om kvinner i større grad deltar på arbeidsmarkedet nå enn før er det en ganske tradisjonell søking til ulike yrker. Eksempelvis jobber kvinner i mye større grad i helsesektoren. Her kommer vi kun kort inn på problematikken knyttet til segregering på arbeidsmarkedet (kjønnsdelt arbeidsmarked), og ser på utviklingen i andelen ledere blant menn og kvinner, i hvilken grad menn og kvinner jobber i offentlig eller privatsektor. I tillegg viser vi også en indikator for graden av kjønnslikestilling i næringsstrukturen.

2.6.1 Andelen kvinner som arbeider i offentlig og privat sektor.

Tabell 9 viser andelen kvinner som jobber i offentlig og privat sektor. Eksempelvis var 36,6 % av arbeidstakerne i privat sektor i 2014 kvinner, mens kvinneandelen i offentlig sektor var 70,4 prosent. Det er altså en betydelig større andel kvinner som jobber i offentlig sektor enn i privat sektor. Kristiansand kommune hadde i 2014 den laveste andelen kvinner i offentlig sektor blant kommunene på Agder, med 69 %. Den høyeste andelen finner vi i Åseral, hvor andelen var 81 %. Det er med andre ord ikke veldig store forskjeller mellom kommunene. I snitt har Aust- og Vest-Agder en svakt høyere andel kvinnelige ansatte i offentlig sektor sammenlignet med landsgjennomsnittet, men denne forskjellen er liten.

Ser vi på den prosentvise endringen i andelen kvinner i privat og offentlig sektor i perioden fra 2008 til 2014, har denne vært svært liten for de aller fleste kommunene. Endringene kan skyldes både en flytting mellom privat og offentlig sektor, men også økt deltakelse i arbeidsmarkedet. Bykle kommune har hatt størst reduksjon i kvinneandelen blant offentlige ansatte i perioden, med en nedgang på hele 8 prosent. Iveland har hatt størst prosentvis økning i andelen kvinner som jobber i privatsektor i løpet av perioden, mens Bygland har hatt den største prosentvise reduksjonen av andelen kvinner ansatte i privat sektor.

Tabell 9. Andel kvinner som arbeider i offentlig og privat sektor, 2008 og 2014

		2008		2014		Prosentvis endring	
		Privat	Offentlig	Privat	Offentlig	Privat	Offentlig
	Hele landet	37,0	71,1	36,6	70,4	-1 %	-1 %
	Aust-Agder	35,8	71,7	35,1	71,5	-2 %	0 %
	Vest-Agder	35,2	73,3	35,2	72,9	0 %	-1 %
1.	Kristiansand	37,2	69,9	37,8	69,0	2 %	-1 %
2.	Grimstad	37,2	71,1	36,6	69,8	-2 %	-2 %
3.	Arendal	36,8	70,2	36,5	70,2	-1 %	0 %
4.	Mandal	35,4	73,8	35,6	73,9	1 %	0 %
5.	Lillesand	37,3	72,0	35,5	72,0	-5 %	0 %
6.	Lyngdal	35,9	78,6	35,3	79,4	-2 %	1 %
7.	Søgne	35,3	73,0	34,6	73,7	-2 %	1 %
8.	Vennesla	33,6	78,1	34,0	77,4	1 %	-1 %
9.	Evje og Hornes	33,7	75,8	33,6	73,5	0 %	-3 %
10.	Farsund	34,7	77,8	33,6	77,7	-3 %	0 %
11.	Birkenes	34,1	73,4	33,5	74,5	-2 %	1 %
12.	Risør	35,8	71,8	33,3	72,7	-7 %	1 %
13.	Tvedestrand	35,7	72,8	33,0	74,5	-8 %	2 %
14.	Froland	33,3	74,2	32,8	73,4	-2 %	-1 %
15.	Bykle	32,6	72,9	32,5	67,0	0 %	-8 %
16.	Gjerstad	32,7	79,0	32,4	78,0	-1 %	-1 %
17.	Songdalen	33,2	76,3	32,4	78,1	-2 %	2 %
18.	Lindesnes	32,1	80,6	32,4	82,5	1 %	2 %
19.	Vegårshei	30,1	75,2	31,5	76,2	5 %	1 %
20.	Åmli	31,9	69,8	31,1	70,2	-3 %	1 %
21.	Iveland	27,8	79,2	30,9	81,0	11 %	2 %
22.	Flekkefjord	31,5	74,7	30,5	74,7	-3 %	0 %
23.	Sirdal	30,2	73,1	29,0	73,6	-4 %	1 %
24.	Kvinesdal	30,1	81,9	28,5	81,2	-5 %	-1 %
25.	Valle	30,4	72,4	26,8	75,1	-12 %	4 %
26.	Marnardal	27,7	80,1	25,8	79,2	-7 %	-1 %
27.	Hægebostad	27,7	79,9	25,8	80,9	-7 %	1 %
28.	Bygland	30,3	73,8	25,6	73,3	-16 %	-1 %
29.	Audnedal	26,5	79,7	23,5	81,1	-11 %	2 %
30.	Åseral	20,7	80,7	21,4	81,1	3 %	0 %

Tabellen viser andelen kvinner som arbeider i privat og offentlig sektor i årene 2008 og 2014, i tillegg til at den prosentvise endringen er regnet ut for perioden. Kommunene er rangert etter høyest andel kvinner ansatte i privat sektor i 2014. Andelen menn i offentlig og privat sektor er enkelt å regne seg ut til ved hjelp av tabellen ovenfor.

Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

2.6.2 Andel kvinner og menn blant ledere

Tabell 10 viser kjønnsfordelingen i lederstillinger blant innbyggerne i de ulike kommunene, Agder-fylkene og Norge som helhet i årene 2008 og 2014. I tillegg har vi til høyre i tabellen regnet ut de prosentvise endringene for menn og kvinner i perioden 2008 til 2014. Dessverre viser ikke tabellen forskjellen mellom privat og offentlig sektor. Fra Tabell 9 vet vi at kvinner i mye større grad jobber i offentlig sektor og at det har vært lite endring i dette over perioden.

I de to Agder-fylkene er lederne i større grad menn enn i Norge som helhet. Igjen er det relativt stor variasjon mellom de ulike kommunene. Høyest andel kvinnelige ledere i 2014 finner vi i Iveland etterfulgt av Bygland med en andel kvinnelige ledere på henholdsvis 46,2 % og 45,5 %. Begge kommunene har også hatt en relativt stor prosentvis vekst i andelen kvinnelige ledere fra 2008 – 2014. Den største endringen har i perioden vært i Songdalen kommune, hvor andelen kvinner i lederstillinger har økt fra 16,3 % i 2008 til 33 % i 2014. Dette representerer en økning på 102 % i perioden.

Lavest andel kvinnelige ledere finner vi i Froland hvor kun 23 % av de som bor i kommunen og som har en lederstilling er kvinner. Noen få kommuner har hatt en negativ utvikling i andelen kvinnelige ledere i perioden. Eksempler på dette er Marnardal, Åseral, Valle, Sirdal og Vegårshei. De negative endringene har vært størst i Marnardal, hvor kvinneandelen blant ledere har blitt redusert fra 37,2 % til 27,4 %.

Tabell 10. Andel kvinner og menn (20-66 år) blant ledere, 2008 og 2014.

		2008		2014		Prosentvis endring 2008-2014	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
	Hele landet	67,9	32,1	64,2	35,8	-5 %	12 %
	Aust-Agder	70,7	29,3	68,1	31,9	-4 %	9 %
	Vest-Agder	71,5	28,5	67,7	32,3	-5 %	13 %
1.	Iveland	66,7	33,3	53,8	46,2	-19 %	39 %
2.	Bygland	69,7	30,3	54,5	45,5	-22 %	50 %
3.	Åmli	68,4	31,6	58,3	41,7	-15 %	32 %
4.	Evje og Hornes	72,6	27,4	58,9	41,1	-19 %	50 %
5.	Bykle	67,6	32,4	61,4	38,6	-9 %	19 %
6.	Åseral	56,5	43,5	61,5	38,5	9 %	-11 %
7.	Valle	59,0	41,0	63,0	37,0	7 %	-10 %
8.	Vegårshei	63,6	36,4	63,2	36,8	-1 %	1 %
9.	Farsund	67,6	32,4	64,0	36,0	-5 %	11 %
10.	Lillesand	71,3	28,7	66,3	33,7	-7 %	17 %
11.	Risør	66,7	33,3	66,5	33,5	0 %	1 %
12.	Songdalen	83,7	16,3	67,0	33,0	-20 %	102 %
13.	Flekkefjord	72,0	28,0	67,2	32,8	-7 %	17 %
14.	Kristiansand	69,9	30,1	67,4	32,6	-4 %	8 %
15.	Sirdal	66,1	33,9	67,7	32,3	2 %	-5 %
16.	Audnedal	75,0	25,0	67,8	32,2	-10 %	29 %
17.	Lindesnes	71,9	28,1	67,8	32,2	-6 %	15 %
18.	Lyngdal	71,8	28,2	68,0	32,0	-5 %	13 %
19.	Søgne	74,6	25,4	68,1	31,9	-9 %	26 %
20.	Kvinesdal	70,0	30,0	68,5	31,5	-2 %	5 %
21.	Mandal	72,9	27,1	68,9	31,1	-5 %	15 %
22.	Arendal	70,0	30,0	69,2	30,8	-1 %	3 %
23.	Grimstad	71,3	28,7	69,3	30,7	-3 %	7 %
24.	Birkenes	77,5	22,5	69,3	30,7	-11 %	36 %
25.	Vennesla	81,6	18,4	69,6	30,4	-15 %	65 %
26.	Tvedestrand	71,7	28,3	69,7	30,3	-3 %	7 %
27.	Hægebostad	79,4	20,6	70,2	29,8	-12 %	45 %
28.	Gjerstad	70,7	29,3	70,3	29,7	-1 %	1 %
29.	Marnardal	62,8	37,2	72,6	27,4	16 %	-26 %
30.	Froland	82,4	17,6	76,9	23,1	-7 %	31 %

Tabellen viser andel av lederstillinger som er besatt av menn og kvinner i årene 2008 og 2014. I tillegg viser tabellen den prosentvise endringen over perioden. Med lederstilling inngår administrativt ledelsesarbeid i både offentlig og privat sektor.³
Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

³ Se <https://www.ssb.no/a/yrke/styrk08/> for nærmere detaljer om klassifisering.

2.6.3 Grad av kjønnsbalanse i næringsstrukturen.

Tabell 11 viser graden av kjønnsbalanse i næringsstrukturen i Agder-fylkene og de ulike kommunene i regionen sammenlignet med landsgjennomsnittet. I tabellen ser vi utviklingen for denne indikatoren fra 2008 til 2014, med andre ord i hvilken grad andelen menn og kvinner er likt fordelt i ulike næringer i de ulike kommunene. Når vi her ser på graden av kjønnsbalanse i næringsstrukturen betyr dette at vi ser på i hvilken grad kvinner og menn jobber i ulike næringer.⁴

Indikatoren har en verdi mellom 0 og 1, hvor 1 indikerer full likestilling, mens 0 indikerer null likestilling. Indikatoren vil ha verdi 1 dersom det er lik andel menn og kvinner i de ulike næringene, det vil si at det jobber 50 % menn og 50 % kvinner i alle næringene. Indikatoren vil ha verdi lik 0 dersom menn og kvinner overhodet ikke jobber i samme næringer. En lavere tallverdi indikerer at fordelingen av menn og kvinner som jobber i de ulike næringene er mer ujevn.

Kolonnen helt til høyre viser hvor stor den prosentvise endringen i indikatoren har vært i perioden fra 2008 til 2014. Generelt er endringene i indikatoren over tidsrommet ikke spesielt store og varierer fra -15 % til 13 %. Det har vært en negativ utvikling i kjønnsbalansen i næringsstrukturen i svært mange av kommunene. Kun Evje og Hornnes, Tvedestrand og Åseral har hatt en utvikling i perioden mot et mer kjønnsbalansert næringsliv. I fire av kommunene har utviklingen vært stabil, mens det i de resterende kommunene har vært en negativ utvikling. Med andre ord har kjønnsbalansen i de ulike næringene blitt mindre, og kvinner og menn jobber i større grad i ulike næringer.

I 2014 var det størst grad av kjønnsbalanse i Kristiansand og lavest i Åseral.

---

⁴ For detaljert beskrivelse av hvordan denne indikatoren er beregnet, se Hirsch og Lillegård (2009).

Tabell 11. Grad av kjønnsbalanse i næringsstrukturen, 2008-2014

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Prosent endring 2008 - 2014
	Hele landet	0,64	0,62	0,61	0,60	0,60	0,60	0,60	-6 %
	Aust-Agder	0,59	0,58	0,58	0,58	0,57	0,57	0,57	-3 %
	Vest-Agder	0,57	0,57	0,57	0,57	0,56	0,56	0,56	-2 %
1.	Kristiansand	0,66	0,64	0,64	0,64	0,63	0,63	0,64	-3 %
2.	Grimstad	0,63	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	-3 %
3.	Arendal	0,64	0,62	0,61	0,61	0,60	0,60	0,60	-6 %
4.	Bykle	0,66	0,58	0,63	0,61	0,54	0,56	0,59	-11 %
5.	Lillesand	0,63	0,61	0,61	0,61	0,60	0,59	0,58	-8 %
6.	Mandal	0,56	0,57	0,56	0,56	0,56	0,57	0,56	0 %
7.	Evje og Hornes	0,54	0,54	0,55	0,55	0,55	0,54	0,55	2 %
8.	Tvedestrand	0,53	0,53	0,54	0,55	0,53	0,54	0,54	2 %
9.	Risør	0,58	0,57	0,56	0,56	0,54	0,53	0,53	-9 %
10.	Søgne	0,57	0,56	0,55	0,55	0,53	0,53	0,53	-7 %
11.	Songdalen	0,57	0,56	0,55	0,54	0,52	0,52	0,52	-9 %
12.	Lyngdal	0,53	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	-2 %
13.	Birkenes	0,54	0,51	0,51	0,51	0,52	0,52	0,51	-6 %
14.	Vennesla	0,53	0,52	0,52	0,53	0,52	0,52	0,51	-4 %
15.	Froland	0,55	0,51	0,50	0,51	0,50	0,50	0,50	-9 %
16.	Iveland	0,49	0,47	0,47	0,50	0,48	0,46	0,49	0 %
17.	Sirdal	0,54	0,51	0,51	0,49	0,51	0,50	0,48	-11 %
18.	Bygland	0,52	0,48	0,47	0,46	0,49	0,50	0,47	-10 %
19.	Flekkefjord	0,49	0,47	0,49	0,49	0,47	0,46	0,46	-6 %
20.	Åmli	0,53	0,52	0,52	0,51	0,46	0,48	0,45	-15 %
21.	Valle	0,52	0,50	0,49	0,48	0,44	0,42	0,45	-13 %
22.	Farsund	0,45	0,45	0,45	0,46	0,45	0,45	0,45	0 %
23.	Vegårshei	0,48	0,46	0,44	0,45	0,42	0,43	0,44	-8 %
24.	Lindesnes	0,51	0,48	0,48	0,47	0,45	0,45	0,44	-14 %
25.	Marnardal	0,45	0,41	0,41	0,42	0,39	0,41	0,43	-4 %
26.	Gjerstad	0,46	0,43	0,43	0,43	0,41	0,42	0,42	-9 %
27.	Kvinesdal	0,42	0,42	0,42	0,41	0,42	0,39	0,40	-5 %
28.	Audnedal	0,42	0,41	0,41	0,41	0,41	0,38	0,38	-10 %
29.	Hægebostad	0,38	0,36	0,40	0,39	0,38	0,38	0,38	0 %
30.	Åseral	0,31	0,31	0,35	0,36	0,38	0,37	0,35	13 %

Tabellen viser graden av kjønnsbalanse i næringslivet fra 2008 til 2014. Overvekt av kvinner eller menn i enkelte yrker medfører et mindre balansert næringsliv. Indikatorverdi lik 1 indikerer full likestilling i form av at menn og kvinner er fordelt jevnt mellom ulike næringer. Indikatorverdi lik 0 betyr at kvinner og menn jobber i helt ulike næringer.

Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

3 Utdanning

Vi ser her på graden av likestilling innenfor utdanning. Når vi snakker om høyere utdanning innebærer dette fullført universitets- og høyskoleutdanning på lavere eller høyere nivå. Lavere grad er definert som bachelorgrad eller tilsvarende, mens høyere grad er definert som mastergrad eller mer.

Det har vært en stigning i utdanningsnivået blant den norske befolkningen. Før 2000 var andelen menn med høyere utdanning høyere enn andelen kvinner med høyere utdanning. Særlig på 1990-tallet økte andelen kvinner med høyere utdanning raskere enn menn, og i 2000 var andelen menn og kvinner med høyere utdanning lik. Siden den gang har forskjellen mellom menn og kvinner økt. I 2015 var andelen kvinner med høyere utdanning 35,6 %, mens tilsvarende tall for menn var 28,8 %. Det er særlig blant unge kvinner at andelen med høyere utdanning er stor. I aldersgruppen 30-39 hadde 57 % av kvinnene høyere utdanning i 2015.⁵

3.1 Andel menn og kvinner med høyere utdanning

Tabell 12 viser andelen menn og kvinner med høyere utdanning i de ulike kommunene, Agder-fylkene og Norge som helhet for 2008 og 2014. I gjennomsnitt har innbyggerne i både Aust- og Vest-Agder lavere utdanningsnivå enn gjennomsnittet i Norge som helhet. I tillegg ser vi at forskjellene har økt i perioden. Med andre ord har veksten i andelen menn og kvinner med høyere utdanning vært sterkere nasjonalt enn det som har vært tilfellet på fylkesnivå.

Samtlige kommuner i Agder har i perioden 2008-2014 opplevd en vekst i andelen kvinner og menn med høyere utdanning, men det er stor variasjon mellom kommunene, både når det gjelder endring i perioden og når det gjelder nivået.

Kristiansand har høyest prosentandel kvinner og menn med høyere utdanning blant kommunene i Agder. Det har i kommunene også vært relativt sterk vekst i andelen med høyere utdanning i perioden, men ikke like sterk som i Norge for øvrig. Lavest andel kvinner og menn med høyere utdanning i 2014 finner vi i Iveland. Kun 19,3 % av kvinnene i Iveland hadde høyere utdanning i 2014, mens tilsvarende andel for menn var 9,9 prosent. Andelen kvinner med høyere utdanning steg i perioden med 29 %, mens tilsvarende vekst for menn var 6 %.

Størst økning i andelen kvinner med høyere utdanning var det i Vennesla i perioden, med hele 36 % økning, fra 15,9 % til 21,6 prosent. Det har medført at fra å ha nest lavest utdanningsnivå blant kvinner i 2008, har Vennesla i 2014 fjerde laveste andel kvinner med høyere utdanning i 2014. Lavest vekst var det i Åseral med kun 9 prosent.

---

⁵<https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv>

Tabell 12. Andel menn og kvinner med høyere utdanning, 2008 og 2014

		2008		2014		Prosentvis endring 2008-2014	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
	Hele landet	23,7	27,3	28,1	34,3	19 %	26 %
	Aust-Agder	21,4	25,3	24,0	30,2	12 %	19 %
	Vest-Agder	22,2	25,9	24,9	31,0	12 %	20 %
1.	Kristiansand	27,5	29,7	32,0	36,1	16 %	22 %
2.	Bykle	21,4	28,7	23,7	34,8	11 %	21 %
3.	Grimstad	24,3	27,4	28,7	34,1	18 %	24 %
4.	Lillesand	24,7	27,8	27,4	33,6	11 %	21 %
5.	Bygland	17,2	27,1	20,0	32,0	16 %	18 %
6.	Arendal	23,0	25,9	26,2	31,6	14 %	22 %
7.	Søgne	21,8	26,1	23,3	30,9	7 %	18 %
8.	Mandal	21,3	24,4	23,3	30,8	9 %	26 %
9.	Sirdal	14,6	22,4	18,4	29,2	26 %	30 %
10.	Audnedal	13,3	22,2	15,6	28,2	17 %	27 %
11.	Vegårshei	14,2	22,1	16,3	27,5	15 %	24 %
12.	Risør	19,3	22,1	21,2	27,4	10 %	24 %
13.	Flekkefjord	17,9	22,6	19,5	27,3	9 %	21 %
14.	Valle	15,7	24,7	17,0	27,1	8 %	10 %
15.	Tvedestrand	18,9	21,3	20,6	26,2	9 %	23 %
16.	Lyngdal	16,1	21,0	17,3	26,1	7 %	24 %
17.	Birkenes	16,5	21,9	19,0	25,5	15 %	16 %
18.	Åmli	14,4	21,2	15,0	25,2	4 %	19 %
19.	Evje og Hornes	15,2	21,4	17,0	25,1	12 %	17 %
20.	Songdalen	13,8	19,8	16,0	24,4	16 %	23 %
21.	Hægebostad	11,8	20,0	13,3	24,2	13 %	21 %
22.	Farsund	16,6	19,8	17,7	23,8	7 %	20 %
23.	Marnardal	10,8	19,7	11,7	23,8	8 %	21 %
24.	Åseral	10,3	21,2	12,1	23,1	17 %	9 %
25.	Lindesnes	13,9	19,0	17,0	23,1	22 %	22 %
26.	Froland	12,2	16,7	15,3	22,4	25 %	34 %
27.	Vennesla	11,9	15,9	14,3	21,6	20 %	36 %
28.	Kvinesdal	11,7	16,7	14,4	20,6	23 %	23 %
29.	Gjerstad	9,1	16,6	10,3	20,1	13 %	21 %
30.	Iveland	9,3	15,0	9,9	19,3	6 %	29 %

Tabellen viser hvor stor prosentandel av kvinner og menn 16 år og over som har høyere utdanning i 2008 og 2014, samt den prosentvise endringen i perioden. Høyere utdanning innebærer fullført universitets- og høyskoleutdanning av lavere eller høyere grad. Lavere grad er definert som bachelorgrad eller tilsvarende, mens høyere grad er definert som mastergrad eller mer.

Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

3.2 Segregering i utdanningen

Tabell 13 nedenfor viser graden av kjønnsbalanse i utdanningsprogrammene på videregående skole. Et utdanningsprogram som ikke domineres av ett kjønn, men hvor det er en jevn balanse mellom menn og kvinner, regnes for å være likestilt. Graden av kjønnsbalanse angis ved hjelp av en indikator som har verdi mellom 0 og 1. Verdi lik 1 betyr at alle innbyggerne i en kommune velger utdanningsprogram som er kjønnsbalanserte (dvs. lik andel menn og kvinner i utdanningsprogrammene). Verdi lik 0 betyr at menn og kvinner velger helt ulike utdanningsprogram.

Indikatoren for kjønnsbalanse i utdanningsprogram på videregående skole er høyest i Kristiansand i 2014, mens den er lavest i Åseral. Det betyr at ungdommene i Åseral i større grad velger utdanningsprogram i videregående skole som domineres av et kjønn enn andre kommuner i Agder, mens ungdom i Kristiansand i størst grad velger utdanningsprogram i videregående skole som har en balanse mellom menn og kvinner blant kommunene i Agder. I løpet av perioden har denne indikatoren økt mest i Hægebostad, mens det har vært størst tilbakegang i Bykle.

Tabell 13. Kjønnsbalanse i utdanningsprogram i videregående skole, 2008 og 2014

		2008	2014	Prosentvis endring
	Hele landet	0,65	0,68	5 %
	Aust-Agder	0,64	0,66	3 %
	Vest-Agder	0,62	0,66	6 %
1.	Kristiansand	0,67	0,69	3 %
2.	Gjerstad	0,62	0,68	10 %
3.	Arendal	0,65	0,67	3 %
4.	Vegårshei	0,62	0,67	8 %
5.	Lillesand	0,65	0,67	3 %
6.	Valle	0,55	0,67	22 %
7.	Søgne	0,59	0,67	14 %
8.	Grimstad	0,63	0,66	5 %
9.	Tvedestrand	0,64	0,66	3 %
10.	Mandal	0,63	0,66	5 %
11.	Risør	0,67	0,65	-3 %
12.	Flekkefjord	0,66	0,65	-2 %
13.	Lindesnes	0,59	0,65	10 %
14.	Froland	0,62	0,64	3 %
15.	Lyngdal	0,55	0,64	16 %
16.	Bygland	0,70	0,63	-10 %
17.	Sirdal	0,58	0,63	9 %
18.	Bykle	0,73	0,62	-15 %
19.	Kvinesdal	0,58	0,62	7 %
20.	Birkenes	0,53	0,61	15 %
21.	Farsund	0,60	0,61	2 %
22.	Vennesla	0,58	0,60	3 %
23.	Songdalen	0,53	0,60	13 %
24.	Åmli	0,57	0,59	4 %
25.	Iveland	0,58	0,59	2 %
26.	Marnardal	0,55	0,59	7 %
27.	Evje og Hornes	0,62	0,58	-6 %
28.	Audnedal	0,58	0,56	-3 %
29.	Hægebostad	0,42	0,56	33 %
30.	Åseral	0,41	0,48	17 %

Tabellen viser graden av kjønnsbalanse i utdanningsprogram i den videregående skolen i 2008 og 2014. Indikator verdi lik 1 indikerer full likestilling i form av at menn og kvinner er fordelt jevnt mellom de ulike utdanningsprogrammene i den videregående skolen. Indikator verdi lik 0 betyr at kvinner og menn deltar i fullstendig ulike utdanningsprogram.

Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

4 Familieliv

I det videre ser vi på ulike statistikkområder som knytter seg til familielivet. Vi tar her for oss utviklingen i barnehagedekning for barn i alderen 1-2 år og 3-5 år. Grunnen til at barnehagedekning er relevant er fordi tilgang til barnehageplasser er vesentlig for å legge til rette for særlig kvinners yrkesdeltakelse. Barnehagedekningen kan være lav i en kommune som følge av lav etterspørsel. Også dette kan imidlertid si noe om likestilling i kommunen. Lav etterspørsel etter barnehageplass kan indikere et lite likestilt arbeids- og familieliv, hvor familien oftere har barna hjemme. I slike familier er det i hovedsak mor som er hjemme.

I tillegg ser vi på i hvilken grad menn i de ulike kommunene i Agder velger å ta ut hele fedrekvoten eller mer av foreldrepermisjon. Dette kan igjen si noe om farsrolle i familien.

4.1 Barnehage dekning

Tabell 14 viser andelen barn i alderen 1-2 som går i barnehage i de enkelte Agder-kommunene, Agder-fylkene og i Norge som helhet i perioden 2002 – 2015. I perioden har andelen barn i alderen 1-2 år som går i barnehage økt relativt mye i de aller fleste kommuner. Enkelte kommuner som Sirdal, Åmli, Bykle og Valle hadde relativt høy andel allerede i 2002. Høyest andel barn i alderen 1-2 som gikk i barnehage var det i Bygland i 2015, mens andelen var lavest i Hægebostad.

Andelen 1-2 åringer som har barnehageplass er både i Aust- og Vest-Agder under landsgjennomsnittet, men andelen i Aust-Agder var i 2015 tett opp mot landsgjennomsnittet. 9 av kommunene i Agder hadde i 2015 en høyere andel 1-2 åringer med barnehageplass enn gjennomsnittet i Norge.

Tabell 14. Andel barn 1-2 år i barnehage, 2002-2015.

		2002	2006	2008	2010	2012	2014	2015
	Hele landet	40,4	61,8	74,7	78,8	80,2	80,1	80,6
	Aust-Agder	33,2	55,7	68,6	75,2	76,9	79	80
	Vest-Agder	32,7	60,6	70,6	74,2	77,2	75,1	76,4
1.	Bygland	53,1	64,7	61,9	70	76,5	89,5	93,8
2.	Marnardal	32,8	44,9	48,1	60,3	85,5	87,8	90
3.	Grimstad	31,1	60,6	76,2	83,7	81,5	86,3	84,8
4.	Gjerstad	19,6	58,7	61,1	82,5	75,9	73,9	84,6
5.	Froland	24,8	42,6	60,2	66,7	67,4	77,8	84,1
6.	Tvedestrand	40,6	68,6	68,2	82,8	74,1	80,2	82,7
7.	Arendal	34,1	55,3	66,7	72,1	76,9	80,1	81,2
8.	Åseral	46,9	55	80	85	66,7	81,2	81
9.	Sirdal	60,7	72,1	84,4	80,4	92	82,1	81
10.	Mandal	33	53,6	69,6	72,2	73,1	74,7	80,6
11.	Vennesla	20,5	54,5	67,2	66,3	76,7	77,4	79,7
12.	Vegårshei	35,7	50	70,4	76,1	88,9	81,1	79,5
13.	Birkenes	15,8	27,7	49	70,9	70,1	69,3	78,1
14.	Kristiansand	41,5	69,6	77,9	78,3	79,6	76,8	78
15.	Lillesand	26,5	53,8	71,7	69,8	78,2	77,7	77,9
16.	Kvinesdal	34,2	43,8	62	73,1	72,2	75	76,4
17.	Åmli	66,7	71	76,3	77,4	75,9	85	75,7
18.	Farsund	11,2	52,8	72,1	82,3	79,8	77,6	75,7
19.	Flekkefjord	30,4	62,3	59,4	66,4	74,9	75	75,5
20.	Valle	68,3	71,4	75	86,4	100	77,8	75
21.	Bykle	90,5	81,8	100	95,2	95	86,4	75
22.	Iveland	40,9	65	86,2	76,5	68,3	82,5	72,5
23.	Lyngdal	20,9	40,3	57	73,2	73,6	61,6	71,1
24.	Søgne	15,9	44,5	54,3	64,1	84,1	76	70,3
25.	Lindesnes	24,5	63,3	67,4	81,2	75	68,7	68,3
26.	Songdalen	26,4	57,6	63,5	68,4	64,8	70,4	67,6
27.	Audnedal	45,5	71,7	89,2	61,5	50	57,7	66
28.	Risør	32,1	66,1	75	77,8	80	63,3	65,7
29.	Evje og Hornes	35,1	39,8	56,8	69,4	65,3	58,5	65,2
30.	Hægebostad	8,5	41,3	51,1	50	52,3	63,3	62,7

Tabellen viser prosentandelen barn i alder 1-2 år som har barnehageplass i den aktuelle kommunen i forhold til antall innbyggere i kommunen i aldersgruppen 1-2 år.

Kilde: SSB tabell 06423

Tabell 15 viser andelen i barn i alderen 3-5 år i de enkelte kommunene som har barnehageplass. Generelt er denne andelen høyere enn barn i alderen 1-2 år, og det er her mindre variasjon mellom kommunene. I tillegg er andelen

barn i alderen 3-5 år med barnehageplass høyere i begge Agder-fylkene enn i hele landet.

Tabell 15. Andel barn 3-5 år med barnehageplass, 2002-2015

		2002	2006	2008	2010	2012	2014	2015
	Hele landet	82,4	92,8	95,5	96,5	96,6	96,6	96,6
	Aust-Agder	77,4	91,3	95,7	97,2	97	97,4	97,4
	Vest-Agder	77,8	94,2	95,2	96,6	97,3	97	97
1.	Bygland	112,5	94,3	97,7	122,2	136,7	100	123,3
2.	Iveland	102,5	105,1	110	98,1	92	96,7	109,1
3.	Tvedestrand	78,4	96,2	94,3	93,6	97,6	103,7	101,4
4.	Grimstad	66,4	90,1	96,4	100,4	99,8	100,6	101,3
5.	Valle	93,9	100	97,5	97,6	104,8	102,7	100
6.	Sirdal	101,5	94,1	96,7	100	100	100	100
7.	Vegårshei	64,3	98,6	104,1	101,3	98,7	100	98,9
8.	Vennesla	64,1	93,7	95,7	94,6	95,5	98	98,9
9.	Gjerstad	78,1	97,2	97,4	100	100	98,7	98,7
10.	Mandal	85,2	93,4	97,4	95,6	96,7	97,1	98,6
11.	Kristiansand	83,1	97,4	96,8	98,6	99,4	97,8	97,9
12.	Flekkefjord	81	91,2	90,3	94,1	95,3	96,3	97,9
13.	Marnardal	88,3	92,1	92	95,3	92,9	98	97,8
14.	Kvinesdal	74,1	90,8	91,5	94,9	95,7	98,3	97,6
15.	Farsund	59,1	94,6	98,5	98,9	98,6	97,3	97,1
16.	Birkenes	72,2	80,7	91	96,9	95,6	96,9	96,9
17.	Arendal	79,4	91,6	95,7	95,9	96	96,2	96,5
18.	Evje og Hornes	84,7	89,9	94,7	93,9	94,9	95,2	96,1
19.	Lyngdal	78,1	92,1	94,3	99,4	101,9	97,2	96,1
20.	Åmli	92,2	84,2	91,1	92	96,6	100	95,2
21.	Åseral	84,8	93,2	102,8	96,8	95,5	87,9	94,6
22.	Lillesand	79,9	93,3	97,5	97,6	96,1	94,8	94,3
23.	Risør	86,2	91,7	97,8	96,6	95,8	93,6	93,9
24.	Hægebostad	80,8	80,9	83,3	94,2	92,4	96,7	93,8
25.	Søgne	62,6	85,9	87	90,6	91,7	94,8	93,2
26.	Audnedal	82,7	89,1	98,5	87,5	89,9	94,9	93
27.	Lindesnes	82,9	93,4	97,5	97,2	99,5	94,1	91,4
28.	Froland	65,8	88,4	88,4	93,6	92,1	94,5	91,2
29.	Bykle	97,7	95,8	100	96,6	100	110,3	89,5
30.	Songdalen	71,9	86,8	92	89,4	85,3	89,6	89,3

Tabellen viser prosentandelen barn i alder 3-5 år som har barnehageplass i den aktuelle kommunen i forhold til antall innbyggere i kommunen i aldersgruppen 3-5 år.

Kilde: SSB tabell 06423

4.2 Fedrekvoten

Tabell 16 nedenfor viser utviklingen i andelen fedre i de ulike kommunene i Agder som tar ut hele eller mer av fedrekvoten fra 2008 til 2014. Vi ser ikke på den totale lengden av foreldrepermisjonen.

I snitt var det i 2014 en litt lavere andel av fedrene i Aust-Agder som tok ut hele eller mer av fedrekvoten enn landsgjennomsnittet, mens andelen i Vest-Agder var tett på landsgjennomsnittet. Igjen ser vi stor variasjon mellom kommunene. I Hægebostad var andelen som tok ut hele eller deler av fedrekvoten 84,2 % i 2014. I andre enden av skalaen finner vi Åseral hvor andelen i 2014 var 45,5 %.

I flertallet av kommuner har det vært en økning i andelen fedre som tar ut hele fedrekvoten eller mer permisjon i perioden fra 2008 til 2014. I tre kommuner (Farsund, Valle og Åseral) var det en negativ utvikling i andelen som tok ut hele fedrekvoten eller mer permisjon i perioden fra 2008 til 2014. I Iveland var det størst prosentvis vekst i andelen. I 2008 var det kun 17,6 % av fedrene her som tok ut hele fedrekvoten eller mer permisjon, noe som er lavest av samtlige kommuner i Agder. I 2014 var andelen 58,1 prosent, noe som fremdeles er blant de laveste i Agder. Det har likevel vært en betydelig vekst i perioden.

Tabell 16. Andelen fedre som tar ut hele fedrekvoten eller mer foreldrepermisjon, 2008-2014

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Prosentvis endring 2008-2014
	Hele landet	59,6	60,7	61,7	64,6	68,1	68,5	68,2	14 %
	Aust-Agder	54,2	55,8	58,5	62,8	65,5	65,3	64,8	20 %
	Vest-Agder	58,8	60,5	60,4	63,4	66,6	67,0	68,0	16 %
1.	Hægebostad	71,1	71,7	67,4	65,7	76,7	84,4	84,2	18 %
2.	Vegårshei	55,9	47,4	48,9	64,3	74,4	81,3	82,9	48 %
3.	Bykle	52,2	56,5	56,3	72,2	68,4	76,5	80,0	53 %
4.	Audnedal	51,3	62,5	64,7	72,5	70,2	65,0	80,0	56 %
5.	Birkenes	55,9	59,8	56,7	61,9	63,7	71,5	78,7	41 %
6.	Sirdal	50,0	47,1	46,7	55,9	72,1	72,2	77,8	56 %
7.	Lillesand	61,0	65,3	68,1	72,3	75,5	73,9	73,1	20 %
8.	Flekkefjord	62,6	66,3	62,4	64,3	65,1	69,2	72,7	16 %
9.	Mandal	55,5	62,2	64,1	66,8	68,4	69,1	71,1	28 %
10.	Bygland	42,4	45,8	33,3	43,8	66,7	66,7	70,6	67 %
11.	Søgne	60,1	63,8	60,2	60,2	65,7	68,9	68,9	15 %
12.	Kristiansand	62,3	63,2	63,6	64,7	66,5	66,8	68,6	10 %
13.	Åmli	38,5	50,0	66,7	70,0	65,7	66,7	68,0	77 %
14.	Marnardal	47,9	57,8	58,0	52,9	58,0	62,3	67,9	42 %
15.	Vennesla	53,0	54,8	57,0	59,1	65,4	68,3	67,5	27 %
16.	Lyngdal	48,4	48,2	50,5	62,8	70,2	67,2	66,8	38 %
17.	Froland	54,0	50,9	58,1	64,3	64,0	66,9	66,5	23 %
18.	Lindesnes	47,6	51,6	52,5	62,1	71,2	69,2	65,6	38 %
19.	Grimstad	57,2	57,2	61,1	66,4	66,5	64,8	64,3	12 %
20.	Gjerstad	56,1	40,0	49,1	59,1	59,5	58,0	63,3	13 %
21.	Evje og Hornes	48,0	51,9	48,0	47,1	56,0	60,8	63,3	32 %
22.	Songdalen	53,4	48,1	47,0	57,6	63,4	63,2	62,9	18 %
23.	Tvedestrand	49,1	57,5	58,6	54,9	55,5	59,5	62,8	28 %
24.	Arendal	53,9	54,9	56,5	60,8	65,3	64,6	61,5	14 %
25.	Kvinesdal	53,9	54,7	55,5	61,5	66,4	61,7	60,0	11 %
26.	Farsund	61,1	58,1	54,3	62,1	66,2	62,2	58,9	-4 %
27.	Iveland	17,6	39,1	54,5	60,7	62,1	50,0	58,1	230 %
28.	Risør	48,3	55,0	63,4	63,9	61,9	54,3	55,5	15 %
29.	Valle	69,0	73,9	70,4	71,4	83,3	72,0	55,0	-20 %
30.	Åseral	61,9	50,0	53,3	62,5	57,1	45,5	45,5	-26 %

Tabellen viser prosentandelen fedre som tar ut hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden innen barnet har fylt 3 år. Kommunene er rangert etter tall for 2014.

Kilde: SSB indikatorer for kjønnslikestilling. Tabell 09293

5 Politiske verv

Vi ser her på graden av likestilling i politiske verv i kommunene på Agder. Dette gjør vi ved å se på kvinneandelen i kommunestyrene og formannskapet. Dette er sentrale indikatorer for å si noe om graden av likestilling i det politiske liv i landsdelen. Informasjon om kjønnsbalansen i formannskapet i de ulike kommunene har vi kun for 2015 og vi får således ikke vist utviklingen over tid. På fylkesnivå har vi derimot informasjon om dette helt tilbake til 1987. Grunnen til at vi også har med informasjon om likestilling i formannskapene er at dette er et av de viktigste politiske organene i kommunene og et fora hvor viktige beslutninger tas.

5.1 Kvinneandel i kommunestyrene

Tabell 17 viser endringen i kommunestyrenes kjønns sammensetning hvert valgår siden 1995. Likestilling og kjønnsbalanse i kommunestyrene er viktig av flere grunner, blant annet som følge av at kvinner og menn kan ha ulike synspunkter og prioriteringer.

I 2015 hadde Tvedestrand det mest kjønnsbalanserte kommunestyret av samtlige Agder-kommuner med 44 % kvinner, mens Birkenes hadde det minst kjønnsbalanserte kommunestyret. I gjennomsnitt ligger Agder-fylkene bak landsgjennomsnittet når det gjelder kvinneandelen i kommunestyrene. For landet som helhet er kvinneandelen i gjennomsnitt 39 %, mens den i Aust-Agder og Vest-Agder er henholdsvis 35,6 % og 36 %.

Dersom vi antar at vi har kjønnsbalanse dersom fordelingen mellom menn og kvinner er 40-60 %, var det i 1995 kun 1 kommune i Agder som hadde et kjønnsbalansert kommunestyre. Etter valget i 1999 og i 2003 var dette økt til 2. Andelen var størst etter valget i 2007, hvor 1/3 av kommunene i Agder hadde et kjønnsbalansert kommunestyre. I 2015 hadde 9 av 30 kommuner i Agder et kjønnsbalansert kommunestyre.

Tabell 17. Kvinneandel i kommunestyrene, 1995-2015

	1995	1999	2003	2007	2011	2015	Prosentvis endring 1995-2015
Hele landet			35,5 %	37,5 %	38,2 %	39,0 %	
Aust-Agder	27,5 %	27,0 %	31,7 %	35,8 %	31,3 %	35,6 %	29 %
Vest-Agder	27,8 %	31,6 %	31,9 %	33,5 %	34,0 %	36,0 %	29 %
Tvedestrand	27,6 %	27,6 %	28,0 %	40,0 %	20,0 %	44,0 %	59 %
Marnardal	33,3 %	23,8 %	33,3 %	23,8 %	33,3 %	42,9 %	29 %
Kristiansand	32,1 %	37,7 %	35,8 %	39,6 %	39,6 %	41,5 %	29 %
Arendal	37,7 %	28,2 %	38,5 %	41,0 %	28,2 %	41,0 %	9 %
Vennesla	34,3 %	37,1 %	22,2 %	33,3 %	40,7 %	40,7 %	19 %
Bygland	13,3 %	13,3 %	33,3 %	20,0 %	33,3 %	40,0 %	201 %
Valle	23,8 %	28,6 %	28,6 %	28,6 %	46,7 %	40,0 %	68 %
Mandal	33,3 %	33,3 %	34,3 %	37,1 %	37,1 %	40,0 %	20 %
Songdalen	24,0 %	24,0 %	28,0 %	40,0 %	32,0 %	40,0 %	67 %
Risør	35,5 %	38,7 %	19,4 %	32,3 %	37,9 %	37,9 %	7 %
Grimstad	22,2 %	28,9 %	37,1 %	45,7 %	37,1 %	37,1 %	67 %
Flekkefjord	22,9 %	34,3 %	31,4 %	34,3 %	28,6 %	37,1 %	62 %
Kvinesdal	28,6 %	22,9 %	37,0 %	33,3 %	33,3 %	37,0 %	29 %
Froland	24,0 %	19,0 %	29,4 %	41,2 %	26,3 %	36,8 %	53 %
Åmli	19,0 %	19,0 %	23,8 %	35,3 %	41,2 %	35,3 %	86 %
Iveland	29,4 %	11,8 %	23,5 %	17,6 %	29,4 %	35,3 %	20 %
Audnedal	28,6 %	58,8 %	47,1 %	35,3 %	47,1 %	35,3 %	23 %
Vegårshei	19,0 %	9,5 %	42,9 %	38,1 %	42,9 %	33,3 %	75 %
Lillesand	41,4 %	27,6 %	37,9 %	31,0 %	22,2 %	33,3 %	-20 %
Evje og Hornes	23,8 %	38,1 %	33,3 %	42,9 %	28,6 %	33,3 %	40 %
Hægebostad	23,8 %	28,6 %	23,8 %	19,0 %	4,8 %	33,3 %	40 %
Sirdal	15,8 %	26,3 %	31,6 %	10,5 %	31,6 %	31,6 %	100 %
Farsund	13,8 %	20,7 %	24,1 %	27,6 %	31,0 %	31,0 %	125 %
Lyngdal	24,1 %	31,0 %	34,5 %	44,8 %	37,9 %	31,0 %	29 %
Bykle	23,1 %	30,8 %	38,5 %	23,1 %	15,4 %	30,8 %	33 %
Søgne	36,0 %	40,0 %	36,0 %	40,7 %	33,3 %	29,6 %	-18 %
Gjerstad	23,8 %	38,1 %	28,6 %	38,1 %	28,6 %	29,4 %	24 %
Åseral	29,4 %	23,5 %	23,5 %	41,2 %	41,2 %	29,4 %	0 %
Lindesnes	28,0 %	28,0 %	33,3 %	23,8 %	33,3 %	28,6 %	2 %
Birkenes	25,9 %	29,6 %	29,6 %	40,7 %	33,3 %	19,0 %	-27 %

Tabellen viser andelen kvinner i de ulike kommunestyrene i regionen for valgene fra 1995-2015. I tillegg viser kolonnen til høyre den prosentvise endringen i kommunestyrets sammensetning over perioden.

Kilde: SSB tabell 01182.

5.2 Kvinneandel i formannskapet

Tabell 18 viser utviklingen i kvinneandelen i kommunenes formannskap etter kommunevalgene i perioden 1987-2015 på fylkesnivå og for Norge som helhet. I hele perioden har kvinneandelen vært lavere i Vest-Agder enn i Aust-Agder og for begge fylkene har andelen vært lavere enn gjennomsnittet for samtlige kommuner i Norge i hele perioden.

Tabell 18. Kvinneandelen i kommunenes formannskap 1987-2015

	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Hele landet	27,4 %	27,8 %	35,8 %	37,7 %	38,8 %	41,7 %	41,3 %	42,9 %
Aust-Agder	27,2 %	21,2 %	29,1 %	31,3 %	31,0 %	37,6 %	40,0 %	41,0 %
Vest-Agder	17,1 %	20,2 %	28,8 %	29,7 %	30,1 %	36,4 %	32,7 %	36,6 %

Tabellen viser andelen av formannskapsmedlemmer som er kvinner etter kommunevalgene i perioden mellom 1987-2015.

Kilde: SSB tabell 04806.

Tabell 19 viser hvordan kvinneandelen i formannskapet fordeler seg i de ulike kommunene i Agder etter valget i 2015. I 18 av 30 kommuner er kvinneandelen mellom 40-60 %. Disse har med andre ord et kjønnsbalansert formannskap. Kvinneandelen i formannskapet er høyest i Åseral, hvor denne er på hele 66,7%. Den er lavest i Lyngdal, hvor andelen kun er på 14,3%.

Tabell 19. Kvinneandelen i formannskapet etter valget i 2015

Kommune	Antall Kvinner	Formannskapets størrelse	Kvinneandel
Åseral	4	6	66,7 %
Gjerstad	4	7	57,1 %
Tvedestrand	5	9	55,6 %
Mandal	8	15	53,3 %
Kristiansand	6	13	46,2 %
Arendal	4	9	44,4 %
Lindesnes	4	9	44,4 %
Risør	3	7	42,9 %
Vegårshei	3	7	42,9 %
Froland	3	7	42,9 %
Åmli	3	7	42,9 %
Iveland	3	7	42,9 %
Kvinesdal	3	7	42,9 %
Evje og Hornes	2	5	40,0 %
Valle	2	5	40,0 %
Bykle	2	5	40,0 %
Marnardal	2	5	40,0 %
Audnedal	2	5	40,0 %
Sirdal	2	5	40,0 %
Lillesand	4	11	36,4 %
Flekkefjord	3	9	33,3 %
Vennesla	3	9	33,3 %
Grimstad	2	7	28,6 %
Farsund	2	7	28,6 %
Songdalen	2	7	28,6 %
Hægebostad	2	7	28,6 %
Birkenes	2	9	22,2 %
Søgne	2	9	22,2 %
Bygland	1	5	20,0 %
Lyngdal	1	7	14,3 %

Tabellen viser formannskapets størrelse i de enkelte kommunene og antall kvinnelige medlemmer. Kolonnen til høyre viser kvinneandelen i den enkelte kommunen.
Kilde: Data er levert fra SSB og er utarbeidet i forbindelse med kommunal rapport.

6 Oppsummering

I denne rapporten har vi presentert statistikk som viser utviklingen på ulike indikatorer som kan si noe om graden av likestilling i kommunene. Rapporten gir en sammenstilling av utvalgte statistikker i forhold til likestilling i Agder. Formålet med rapporten er også at kommunene skal kunne se på egen utvikling over tid, og samtidig få mulighet til å sammenligne seg med andre kommuner. Vi har trukket frem enkelte kommuner som skiller seg ut i forhold til de ulike statistikkene, men teksten er langt fra uttømmende.

Kvinner har i dag høyere utdannelsesnivå enn menn, og dette har vært tilfelle siden 2000.⁶ Til tross for dette er arbeidsmarkedet i Norge fremdeles svært kjønnsdelt. Agder-fylkene totalt scorer dårligere på likestilling enn landsgjennomsnittet på samtlige av statistikkene som vi har presentert i denne rapporten. Det er ett unntak til denne konklusjonen og det er barnehagedekning for barn i alderen 3-5 år. Samtidig viser rapporten at det har vært en positiv utvikling på de fleste likestillingsrelevante områdene i Agder-fylkene mot et mer likestilt Agder. Vi tar imidlertid i liten grad innpå landsgjennomsnittet, fordi endringene ellers i landet skjer raskere og fordi Agder starter på et lavere nivå. Gapet mellom resten av Norge og Agder har i liten grad blitt mindre i perioden, noe som er verdt å merke seg og bekymringsfullt i et likestillingsperspektiv. Skal Agder ta igjen resten av Norge må det et taktskifte til i likestillingsarbeidet.

Ser vi derimot på enkelte kommuner viser rapporten at enkelte kommuner i Agder-fylkene scorer bedre enn landsgjennomsnittet på noen likestillingsrelevante områder. For eksempel er andelen kvinner som var en del av arbeidsstyrken høyere i Valle og Bykle enn for landet som helhet i 2014. Samtidig jobber kvinnene i Agder færre timer enn andre kvinner i Norge, og de tjener også generelt mindre. Det er kun kvinner i Sirdal som har en inntekt som ligger over gjennomsnittlig inntekt for kvinner i Norge.

Deltidsarbeid er utbredt i samtlige av Agder-kommunene, og ingen av kommunene har lavere andel kvinner som jobber deltid enn landsgjennomsnittet. Dette er et område som har stått i fokus nasjonalt og regionalt. I de aller fleste kommunene har det vært en nedgang i andelen som jobber deltid, men dette har ikke vært nok til å redusere gapet mellom Agder og resten av landet. I stedet har dette økt i perioden. For å få til en endring på dette området er sannsynligvis holdninger knyttet til mors rolle i familien viktig. Det har vist seg at holdningene på Agder er mindre likestilte enn ellers i landet. Sørlandinger utmerker seg blant annet ved å være de aller mest skeptiske til likestilling i Norge (Botvar mfl. 2010, Hellevik og Hellevik 2012, Lima og Steen Jensen 2012). I kvalitative intervjuer på Agder blir det også

---

⁶ <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv>

tydelig at forestillingen om at «den gode mor» er den deltidsarbeidende mor står sterkt (Magnussen mfl. 2005, Kvåle mfl. 2006).

Det er vanskelig å trekke noen konklusjon i forhold til hvilke kommuner som totalt sett er best på likestilling. Som det fremgår av rapporten skårer ulike kommuner ulikt på ulike måltall. Forhåpentligvis bidrar rapporten til å gi kommunene en større oversikt over likestillingsutfordringene og hvilke områder som er spesielt utfordrende for den enkelte kommune, i tillegg til områder hvor kommunene har hatt en god utvikling. Nedenfor presenteres en kort oppsummering av utviklingen innenfor de forskjellige likestillingsområdene.

Likestilling i regionen:

Antall bosatte: Kommunene i Agder har svært ulik størrelse og det er mange små kommuner. Det er viktig å ha et klart bilde av kommunenes størrelse når vi i rapporten ser på prosentvis endring i de ulike statistikkene. Samtlige av kommunene har i perioden 2008-2014 opplevd en økning i total befolkning over 18 år, med unntak av Valle, Bygland og Åmli. Størst økning har det vært i Froland.

Arbeidsstyrken: 12 av 30 kommuner på Agder har økt sin andel av kvinner i arbeidsstyrken. Kun 2 av 30 kommuner på Agder har økt sin andel av menn i arbeidsstyrken. I de resterende kommunene har det vært en reduksjon.

Sysselsetting blant kvinner og menn etter landbakgrunn: Det viser seg at det er store variasjon mellom kommunene i forhold til andelen kvinner og menn med og uten innvandrerbakgrunn som er sysselsatte. Spesielt er det stor variasjon i andelen innvandrere fra gruppe 2 som er sysselsatt i ulike kommuner (Dette gjelder personer fra Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand).

Sysselsetting etter kjønn: Andelen kvinner uten innvandrerbakgrunn som er sysselsatt i 2015 er aldri høyere blant kvinner enn menn i Agder-kommunene, men i noen av kommunene er forskjellene relativt små. Ser vi på personer med innvandrerbakgrunn viser det seg at enkelte kommuner har høyere grad av sysselsetting blant kvinner enn menn med innvandrerbakgrunn.

Arbeidstid: Andelen kvinner som jobber deltid er høyere enn landsgjennomsnittet i samtlige Agderkommuner. I perioden har andel kvinner som jobber deltid blitt redusert i de aller fleste kommunene i Agder. Totalt er det 5 kommuner som har hatt en stabil eller økende andel kvinner som jobber deltid i perioden. I 15 av kommunene har andelen som jobber deltid blitt redusert mer enn reduksjonen var i hele Norge sett under ett. Generelt er andelen som jobber deltid lavere for menn, i perioden har det også vært større variasjon i utviklingen mellom de ulike kommunene. Ser vi på Agder-fylkene

i forhold til landsgjennomsnittet har gapet i andelen kvinner som jobber deltid økt i perioden.

Inntekt: Kvinner har i perioden økt sin inntekt i samtlige av Agderkommunene. Ser vi imidlertid på regionen totalt har den prosentvise endringen vært lik endringen totalt i landet, slik at gapet mellom kvinnene i Agder og resten av landet ikke har blitt redusert.

Offentlig versus privat sektor: Kvinner i Agder jobber i større grad i offentlig sektor sammenlignet med landsgjennomsnittet. Her har det vært lite endring i perioden.

Andelen kvinner og menn blant ledere: Enkelte kommuner i Agder har hatt relativt stor økning av andelen kvinner i lederstillinger i perioden. Kun 4 kommuner har hatt en reduksjon.

Høyere utdanning: Andelen med høyere utdanning er høyere blant kvinner enn menn i Agder, men generelt er utdanningsnivået lavere for både menn og kvinner i Aust- og Vest-Agder enn for landsgjennomsnittet. Dette gapet har ikke blitt redusert i perioden.

Barnehagedekning: Barnehagedekningen er høy i de fleste Agderkommunene, og tett på landsgjennomsnittet. Enkelte kommuner har en lavere andel barn med barnehageplass, og dette er typisk også kommuner med høyere andel kvinner som jobber deltid.

Fedrekvote: Andelen fedre som tar ut hele fedrekvoten eller permisjon varierer en del mellom kommunene. Samtidig har andelen økt i alle Agderkommuner unntatt 3. I 2014 var andelen fedre som tok ut fedrekvoten i Vest-Agder nesten like høy som for landet som helhet.

Politiske verv: Kvinneandelen i kommunestyrene og formannskapet er lavere i Agder totalt sett sammenlignet med snittet i Norge, men det er stor variasjon mellom kommunene. Det har siden 1995 vært en økning i kvinneandelen i kommunestyrene i alle Agderkommunene med unntak av 3. I enkelte kommuner har økningen vært relativt stor.

Litteraturliste

- Haaland, F. V., Rege, M., Telle, K., & Votruba, M. (2015). *A Woman's Place*. Working paper
- Halrynjo, S., & Teigen, M. (2016). *Ulik likestilling i arbeidslivet*. Oslo: Gyldendal.
- Halvorsen, A., & Magnussen, M.-L. (2001). *Likestillingen på Agder*. Prosjektrapport nr. 45/2001. Agderforskning.
- Hellevik, T. og O. Hellevik 2012. Holdninger til likestilling. I: Hansen, Thomas og Britt Slagsvold (red.): *Likestilling hjemme*. Nova rapport nr. 8/2012.
- Hirsch, A. A., & Lillegård, M. (2009). *Hvordan måle likestilling mellom kvinner og menn i kommunene*. Statistisk sentralbyrå 2009/65.
- Kvåle, G., M.-L. Magnussen, L.M. Nesje og T.S. Mydland (2006) *Ledelsesorienterte kvinner på Agder. Deltakere i "Female Future" sine erfaringer med det sørlandske arbeids- og samfunnslivet*. Prosjektrapport nr. 2/2006. Kristiansand: Agderforskning.
- Lima, I. og R. Steen Jensen 2012. Arbeidsdeling hjemme: hvilken betydning har livsfase, yrkestilknytning, sosial klasse og bosted? I: Hansen, Thomas og Britt Slagsvold (red.): *Likestilling hjemme*. NOVA rapport 8/2012.
- Magnussen, M.-L. (2012). *Likestilling på Agder 2000-2010*. Prosjektrapport nr 1/2012. Agderforskning.
- Magnussen, M.-L. og P. Repstad 2010. Religion og likestilling mellom kvinner og menn. I: Botvar, Pål Ketil og Ulla Schmidt (red.): *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Magnussen, M.-L. og C. Svarstad (2013). *Likestillingsmonitor 2013: Kvinnelige ledere på Agder*. Prosjektrapport nr 8/2013. Agderforskning.
- Magnussen, M.-L., T. Stalsberg Mydland og G. Kvåle 2005. *Arbeid ute og hjemme: Sørlandske mødres valg og vurderinger: rapport fra prosjektet Likestilling og arbeidsliv på Agder*. FoU-rapport nr. 5/2005. Kristiansand: Agderforskning.

FoU informasjon

Tittel	Likestilling på Agder 2008-2015
Prosjektnr	2087
Oppdragets tittel	Likestillingsmonitoren
Prosjektleder	Eirin Mølland
Forfattere	Eirin Mølland
Oppdragsgiver	Senter for likestilling ved Universitetet i Agder
Rapport type	Prosjektrapport
Rapport nr	7/2016
ISSN-nummer	0808-5544
Tilgjengelighet til rapporten	
4 emneord	Likestilling, Agder, Statistikk
Sammendrag	Rapporten oppsummerer regional likestillingsrelevant statistikk for perioden 2008-2015.